

Kirchliches Verordnungs-Blatt

für die

Lavanter Diocese.

Inhalt: I. Litterae Apostolicae Leonis PP. XIII. de Patriarchatu Alexandrino Coptorum. — II. Weisung betreffend die Messstipendien. — III. Gesetz betreffend die Ausdehnung der Sonntagsruhe auf den Hausierhandel. — IV. Weisung bet. die Pfarrarchive. — V. Pastoral-Conferenz-Fragen pro 1896. — VI. Theologische Fragen pro 1896. — VII. Die Pfarrconcurprüfungen. — VIII. Abholung der hl. Oele. — IX. Knabenseminars-Rechnung und Ausweis vom Jahre 1895. — X. Classification der Zöglinge des F.-B. Knabenseminars pro 1894/95. — XI. Diöcesan-Nachrichten.

I.

SS. DOMINI NOSTRI LEONIS DIVINA PROVIDENTIA PAPAE XIII
LITTERAE APOSTOLICAE
DE PATRIARCHATU ALEXANDRINO COPTORUM
LEO EPISCOPUS
SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Christi Domini, Redemptoris humani generis, auctoris conservatorisque Ecclesiae, assidue Nos et caritatem divinam intueri et salutare provehere opus pro muneris Nostri sanctitate contendimus. Gratiamque ei debemus plurimam atque ex animo profitemur, quod Nobis in eas incumbentibus curas quae ad nomen catholicum sive inferendum reducendumve in populos sive stabiliendum in illis augendumque attinerent, suis ipse auspiciis praesentique ope tam benignus adfuerit. Cui etiam acceptum singulari modo referimus, quasdam biennio proximo oblatas esse temporum maturitate, quibus instituta catholici nominis incrementa licuerit Nobis studio impensiore atque opera persequi. Providentia autem rationes quas in eam rem adhibere visum est, datis praesertim qua universe qua singillatim epistolis apostolicis, haud vacuae sane fructu, divina foverit gratia, cesserunt: atque adeo Nos eundem insistentes cursum, laetorem quotidie votorum eventum fidenti cogitatione prospicimus. — Nunc inter ceteras nationem atque ecclesiam Coptorum complectimur permanenter, destinatumque habemus peculiaribus quaedam in eius bonum et ornamentum ex apostolica potestate decernere.

Copticam gentem paucis ante mensibus allocuti sumus epistola propria, et vetera ecclesiae Alexandrinae monumenta commemorando excitavimus; idque duplici consilio, ut nimirum ex benevolentia atque hortatione Nostra quum catholici confirmarentur in coniunctione et fide erga Apostolicam Sedem, tum vero dissidentes ad eandem coniunctionem invitarentur quaerendam et renovandam. Utraque ex parte fuit Nobis quod caperemus conceptae spei solatium. Catholici in primis, ut aequum erat, maximum Nobis obsequium ac pietatem in morem filiorum testati sunt, iidem praeterea grati quod Episcopum e gente sua, Vicarii apostolici munere, secundum vota dedissemus, Venerabilem Fratrem Cyrillum, titulo Caesareae Penadis. Quin etiam suae voluntatis apertius declarandae causa, id propositum susceperunt ut publicam ad nos mitterent legationem: quo nihil certe poterat neque ipsis honestius esse neque Nobis iucundius. — Septembri igitur mense coram fuit legatio Coptorum, ex variis nationis ordinibus, ipso Venerabili Fratre praeeunte, delecta. Ab ea perlubentes cognovimus praeclare affirmatum quo studio, qua reverentia, qua obtemperazione erga hanc beatissimi Petri Cathedram, nomine etiam suorum civium, affecti essent: permovitque intimos paternae caritatis sensus, qua ipsi fiducia suis item

rebus ac dissidentium fratrum exposcerent a Nobis et expectarent ampliora praesidia. Atque illud praecipuum fore significaverunt, magnisque et humillimis precibus flagitarunt, si decreto auctoritatis Nostrae Hierarchia catholica et Patriarchalis dignitas apud Aegyptios instaurata resurgeret. — Aequam afferri et non inopportunam postulationem plus una persuasit causa. Constat enim rei catholicae progressus non exiguos quotidie per Aegyptum haberi; clericos et sacerdotes nativos, quod plurimum interest, numero augeri, scholas iuventutis similiaque rectae institutionis subsidia multiplicari; vigere acius in animis religionis amorem et cultum, atque fructus consentaneos largius provenire. In quo alaerem cleri operam valde quidem iuvant et sustinent nonnullae Religiosorum Familiae: ac sua debetur laus Franciscalibus, qui iam diu per ea loca elaborant, suaque debetur Alumnis Societatis Iesu et Missionalibus Lugdunensibus, quos Nosmetipsi auxilio submittendos curavimus. — Iamvero si Hierarchia in eis vel partim renovetur certique praeficiantur pastores ex maiore ipsa atque expeditiore vigilandi providendique facultate, multiplex profecto utilitas in clerum ac populum dimanabit. Patriarchalis porro dignitas optime valitura est, tum amplitudine sua ad decus ecclesiae Coptae catholicae in opinione relevandum, tum ingenita vi ad vincula fidei et fraternitatis in omni natione obstringenda. — Nos autem re tota meditate perpensa eademque deliberata cum Consilio seu *Commissione* Cardinalium S. R. E., quam ad reconciliationem dissidentium cum Ecclesia fovendam iussimus Nobis adesse, ei ipsi Coptorum postulationi obsecundare censuimus.

Itaque ad maiorem divini Nominis gloriam, ad fidei sanctae et communionis catholicae incrementum, Nos ex certa scientia motuque proprio ac de plenitudine apostolicae potestatis, Patriarchatum Alexandrinum catholicum restituumus et pro Coptis constituimus; eique ac singulis qui ipsum obtenturi sint, honores omnes, privilegia, praerogativas, nomina, omnemque potestatem tribuimus, eadem ratione qua generatim ea nunc a Patriarchis orientalibus rite exercetur: qua super re peculiaria praescripta ab Apostolica auctoritate tempore et loco impertientur. Sedi autem patriarchali sedes episcopales duas, in praesens, decernimus suffraganeas; alteram in urbe Hermopoli maiore, vulgo *Minieh*, alteram Thebis seu Diospoli magna, ad urbem *Luksor*: ita ut Patriarchatus tribus interea dioecibus constet, videlicet patriarchali Alexandrina, Hermopolitana, Thebana; integro tamen Nobis et successoribus Nostris pleno ac privato iure sedes alias vel archiepiscopales vel episcopales exitandi, easque pro necessitate vel utilitate Ecclesiae immutandi.

Alexandrinum Coptorum Patriarchatum ita constitutum, catenus patere qua patet proregnum seu *Kedivatus* Aegypti proprie dictae ac provinciae *praedicationis sancti Marci*, statuimus atque sancimus. — Limites autem singularum dioecesium quas supra diximus, hoc modo definire placet. Patriarchalis Alexandrina Aegyptum inferiorem et urbem Cairum complectitur. Ad aquilonem habet mare Internum seu Mediterraneum; ad orientem, canalem Suesii; ad austrum, latitudinis borealis gradum trigesimum; ad occasum, Tripolitanam Othomani imperii provinciam. — Dioecesis Hermopolitana in Aegyptum mediam profertur. Ad septentrionem finitima est dioecesi patriarchali; ad orientem attingit sinum Herooplictum; ad meridiem continetur circulo fere medio inter gradus vigesimum septimum et vigesimum octavum latitudinis borealis, ubi scilicet locus iacet *Sacci-t-moussé* ad Nilum flumen, qui pariter locus in ditone esto eiusdem dioecesis; ad occidentem habet desertum Libyco. — Dioecesis Thebana, in Aegyptum superiorem porrecta, circumscibitur ad aquilonem, Hermopolitana; ad orientem, sinu Arabico; ad austrum vigesimo secundo gradu latitudinis borealis; ad occasum, deserto Libyco.

Designationis primae tum Patriarchae, tum suffraganeorum Episcoporum Apostolicae huic Sedi ius reservamus. Interim quoadusque ea designatio fiat, mandamus ut catholicorum coptici ritus quotquot tota Aegypto versantur, penes eundem Venerabilem Fratrem Cyrillum nomine et auctoritate apostolica, administratio permaneat.

Ita posse Nos de Patriarchatu Alexandrino pro Coptis restituendo providere, vehementer laetamur in Domino; eoque magis quia eius recordatio ecclesiae tam grata accidit quam quae gratissima. Nam propterea quod eam Marcus, beatissimi Petri discipulus et interpres, auspiciato constituit sancteque gubernavit arctior quaedam et praeclarior necessitudo exorta est, quam alias commemoravimus, ipsam inter et Romanam ecclesiam; cuius potissimum coniunctionis beneficio extitit illa pernobilis, floruitque

diu et splendore virtutum et doctrinae excellentia. Quare Nobis est optatissimum ut dissentientes Copti Hierarchiam catholicam ex veritate coram Deo considerent; eam nimirum, quae ob communionem cum Cathedra Principis Apostolorum et successoribus eius, sola potest ecclesiam a Marco conditam legitime referre, solaque heres est memoriae omni quaecumque Patriarchatui Alexandrino a priscis illis maioribus est fideliter tradita. Ex eo fiat, id quod rectus ipsorum animus et divinae gratiae benignitas sperare admodum iubent, ut dimissis tandem compositisque dissidiis quae consecutae intulere aetates, ad unitatem redire velint Romanae ecclesiae, quae permagno eos desiderio caritatis expetat.

Has litteras Nostras et quaecumque in ipsis habentur nullo unquam tempore de subreptionis aut obreptionis vitio sive intentionis Nostrae aliove quovis defectu notari vel impugnari posse, et semper validas ac firmas fore, suosque effectus in omnibus obtinere atque ab omnibus cuiusvis praecminentiae inviolabiliter observari debere decernimus. Non obstantibus Apostolicis atque in synodalibus, provincialibus, universalibus Conciliis editis generalibus vel specialibus sanctionibus, ceterisque contrariis quibuscumque, peculiari etiam mentione dignis; quibus omnibus, quatenus opus sit, amplissime derogamus: irritumque et inane decernimus si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Volumus autem ut harum litterarum exemplis etiam impressis, manu tamen Notarii subscriptis et per constitutum in ecclesiastica dignitate virum sigillo munitis, eadem habeatur fides quae Nostrae voluntatis significationi his praesentibus ostensis haberetur.

Datum Romae apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicae millesimo octingentesimo nonagesimo quinto, sexto Calendas Decembris, Pontificatu Nostri anno decimo octavo.

A. Card. BIANCHI *Pro-Datarius*.

C. Card. DE RUGGIERO

Visae

De Curia I. De Aquila e Vicecomitibus.

Loco † *Plumbi*.

Reg. in Secret. Brevium

I. Cugnoni.

II.

Weisung

betreffend die Messstipendien.

In jüngster Zeit haben sich Fälle ergeben, daß Diöcesanpriester mit Hinterlassung zahlreicher, nicht persolvierter Messintentionen gestorben sind; zudem haben sie für deren Persolvierung unzureichende Gelbbeträge zurück gelassen. Unter den hinterlassenen Intentionen befanden sich nicht wenige, die sie vor vielen Jahren für Verstorbene zur Persolvierung übernommen haben, ferner auch solche, welche aus einem besonderen Anlasse an einem bestimmten Tage hätten verrichtet werden sollen.

Da hiedurch der Priester sich vor Gott eine schwere Schuld zuzieht, den Behörden zu Bemerkungen Anlaß geboten, und das Vertrauen des gläubigen Volkes zum Priesterstande erschüttert wird, so werden im Nachfolgenden den Herren Diöcesanpriestern die allgemeinen kirchlichen, sowie die speciellen Diöcesan-Vorschriften, betreffend die Annahme, die Vormerkung, die Persolvierung und die Abgabe von Messintentionen, abermals in Erinnerung gebracht und zur gewissenhaftesten Befolgung aufgetragen.

1. Der Priester hat bei Aufnahme von Messstipendien sorgfältig Alles zu vermeiden, was ihm auch nur den Verdacht von häßlicher Habsucht und schändlichem Eigennutz zuziehen könnte. „Ordinarii locorum Episcopi ea omnia prohibere atque e medio tollere sedulo curent ac teneantur, quae vel avaritia, idolorum cultus, vel irreverentia, quae ab impietate vix sejuncta esse potest, vel superstitio, verae pietatis imitatrix, induxit . . . quod ad avaritiam pertinet, ejusvis generis mercedum conditiones, pacta et quidquid pro Missis novis celebrandis datur, nec non importunas atque illiberales eleemosynarum exactiones potius quam postulationes atque hujusmodi, quae a simoniaca labe, vel certe a turpi quaestu non longe absunt, omnino prohibeant“. (Conc. Trid. sess. XXII. Decr. de observandis et evitandis in celebratione Missae.)

Ein Priester würde den Schein niedriger Gewinnsucht auf sich laden, wenn er sich, vielleicht gar Laien gegenüber, über Mangel an Messstipendien beklagte, wenn er die Gläubigen von der Kanzel zum Zahlen von Messstipendien aufforderte und namentlich, wenn er etwa gar als Beichtwater den Pönitenten zur Buße aufgab, daß sie ihm Stipendien bringen sollen. (Bened. XIV. Institut. 92; Conc. prov. Colon. 1860, pag. 114.)

2. Bei Annahme von Stipendien muß der Priester darauf bedacht sein, daß er die übernommenen Messintentionen in nicht gar zu langer Zeit persolvieren könne. „Eleemosynas manuales et quotidianas pro Missis celebrandis ita accipere possint, si oneribus ante impositis ita satisfecerint, ut nova quoque onera suscipere valeant, alioquin omnino abstineant ab hujusmodi eleemosynis etiam sponte oblatis in futurum recipiendis“. (S. C. C. 21. Iunii 1625 n. 9.)

Auf die Anfrage, ob durch dieses Decret absolut die Annahme neuer Stipendien solange verboten sei, als man die alten noch nicht persolvirt habe, antwortete die S. C. C. in der Declaratio X. ad decreta d. d. 21. Iunii 1625: „Non prohiberi absolute: ac propterea, etsi oneribus jam susceptis non satisfecerint, posse tamen nova etiam onera suscipere Missarum celebrandarum, dummodo infra modicum tempus possint omnibus satisfacere“.

Auf die weitere Anfrage, wie der Ausdruck *infra modicum tempus* zu verstehen sei, erklärte die S. C. C. am 17. Juli 1655: „Modicum tempus non esse reputandum spatium duorum vel trium mensium, sed intelligi *infra mensem*“. Die *sententia communis theologorum* (de Lugo, S. Alf. Lig., Gury, Scavini, Gousset) hält jedoch fest, daß die Frist bis zu zwei Monaten ausgedehnt werden dürfe, so daß also Manualstipendien zwei Monate nach Empfang, d. h. zwei Monate nachdem der Stipendienggeber (nicht der Priester, der sie einem anderen überläßt) sie übergeben hat, persolvirt werden müssen. In gleichem Sinne bestimmt auch das Conc. prov. Viennense a. 1859 (tit. III. cap. 5): „Missas plures, quam ab eo (sc. sacerdote) *infra bimestre* persolvi possint, non suscipiat, nisi offerens *dilationi expresse consentiat*“. Nur wenn der Stipendienggeber damit einverstanden ist, daß man die Messe erst später lese, sobald man könne, bietet also das *infra modicum tempus* keine Schwierigkeit. (S. C. C. declaratio XI. ad decr. d. d. 21. Iun. 1625.)

Eine *dilatatio diuturna* ohne Zustimmung des Stipendienggebers ist daher nach der Ansicht aller Theologen eine schwere Sünde. „Quando vero circa quaslibet Missas *dilatatio sine consensu eorum, qui stipendium dant, notabiliter ultra duos menses excedat, communiter censent, grave peccatum adesse*“. (Lemkuhl, Theol. mor. Tom. II. n. 199.)

Messen pro defunctis, besonders jene pro recenter defunctis dürfen jedoch abgesehen von einer ausdrücklichen Zustimmung des Stipendienggebers nicht über einen Monat hinaus verschoben werden. (Pasqualigo de Sacrif. n. I. edit. Lugd. 1662, tom. II. pag. 187 qu. 965; Gury, Cas. consc. tom. II. n. 352.)

Dies die allgemeinen kirchlichen Bestimmungen.

Nach den Verhältnissen unserer Diocese kann jedoch das *modicum tempus* auf drei Monate, nie aber über ein halbes Jahr ausgedehnt werden. (Sammlung specieller Disciplinar- und Pastoral-Vorschriften für die Lav. Dioc. X. Seite 15.) Dies gilt insonderheit für Wallfahrtskirchen und für solche Pfarren, wo Messstipendien nicht das ganze Jahr hindurch, sondern nur zu bestimmten Zeiten des Jahres, z. B. in den Sommermonaten, oder gelegentlich der Weinctollectur, gegeben werden.

Wird aber die hl. Messe für einen bestimmten Tag, oder für ein dringendes Anliegen z. B. pro bono successu examinis, pro felici partu, pro moribundo etc. bestellt, so ist es an und für sich schwer sündhaft, die hl. Messe nicht zur verabredeten Zeit zu persolvieren, wosern nicht vorher der Stipendienggeber von dem Aufschube in Kenntnis gesetzt wird, da in diesem Falle der Umstand der bestimmten Zeit wesentlich zu sein scheint. „Videtur pertinere ad substantiam rei“. (Lugo, disp. 21 n. 45; S. Alf. Lig. de Euch. lib. VI. n. 317 qu. II.) Und falls durch den Aufschub der vom Geber beabsichtigte Zweck nicht mehr erreicht werden kann, indem jenes Anliegen mittlerweile zum Abschlusse gekommen ist, so ist der Priester zur Restitution verpflichtet (S. Alf. Lig. l. cit.), auch wenn er später post factum die hinausgeschobene Messe gelesen hätte; ja, nach der Meinung des hl. Alf. Lig. (l. cit.) und anderer Theologen genügt in diesem Falle die bloße Restitution nicht, sondern der Stipendienggeber muß überdies von der Sache in Kenntnis gesetzt werden.

Ebenso genügt der Priester seiner Verpflichtung nicht, wenn er ein Stipendium annimmt, damit er eine hl. Messe an einem privilegierten Altare lese, wenn er an einem nicht privilegierten Altare liest, es sei denn, daß er das Privilegium altaris personale habe. (S. C. Indulg. 16. Febr. 1862.)

3. Jeder Diöcesanpriester hat ein eigenes Messenverzeichnis mit den bestimmten Rubriken des Empfanges der Messintentionen, des Stipendienbetrages, und der Persolvution, resp. Abgabe an andere Priester gewissenhaft zu führen, und dem Dechanten bei der Decanatsvisitation vorzuweisen. Der Dechant hat bei dieser Gelegenheit nach der letzten Messintention das Vidi mit dem Datum und seiner Unterschrift beizusetzen. Das angefüllte Messenverzeichnis ist erst dann zu vertilgen, wenn der Dechant den Zusammenhang mit dem folgenden richtig eingesehen und die Beseitigung desselben gebilligt hat. Jede Seite hat der Priester am unteren Rande alljogleich zu unterfertigen, sobald er die erste Messintention darauf geschrieben hat. (Ord. Curr. ddo. 7. Juni 1837 Nr. 645, ddo. 21. Juli 1841 Nr. 890 und 28. Juni 1843 Nr. 733.)

In das Messenverzeichnis sind nicht nur alle Manualstipendien, sondern auch die Messen pro populo von allen jenen Seelsorgern einzutragen, die solche zu verrichten verpflichtet sind, ferner sind in dasselbe alle Stiftmessen, wo nicht ein eigenes Stiftmessen-Protokoll geführt wird, was bedeutend wünschenswerter ist; ingleichen die Dotationsmessen, sowie die Messen pro defunctis sacerdotibus einzutragen. (Cfr. Sammlung zc. I. cit.) Es würden sich jedoch auch hiefür selbstständige Verzeichnisse sehr empfehlen.

4. Die überzähligen Messstipendien sind zeitgemäß an bedürftige aber verlässliche Priester abzugeben, oder an das F.-B. Ordinariat zur Besorgung der Persolvution einzusenden. Hierbei wird bemerkt, daß der ganze Stipendiumsbeitrag, auch wenn er höher ist als die Diöcesantaxe, übergeben werden muß. (Urb. VIII. Const. „Cum saepe contingat“ § 4, Bullar. Rom. tom. V. P. 5 pg. 335; Bened. XIV. De Syn. dioec. lib. 5. cap. 9 nr. 5.) „Omne damnabile lucrum ab ecclesia removere volens (S. C. C.) prohibet sacerdoti, qui Missam suscipit celebrandam cum certa eleemosyna, ne eandem Missam alteri, parte ejusdem eleemosynae sibi retenta, celebrandam committat“. (S. C. C. 21. Junii 1625, n. 5, et declar. IX. Congr. Conc. ddo. 31. Jan. 1880.) Wer gegen diese Vorschrift handelt, begeht eine Todsünde, genügt seiner Verpflichtung nicht und ist zur Restitution verpflichtet (S. C. C. 5. Julii 1664), auch wenn er dem betreffenden Priester ausdrücklich bemerkt hätte, daß das Stipendium höher gewesen sei, und dieser einverstanden war. (Bened. XIV. Quanta cura. ddo. 30. Junii 1741.) Eine Ausnahme hievon hat nur in folgenden Fällen statt:

a) Wenn einem Priester ein größeres Stipendium offenbar nicht in Rücksicht auf die Celebration der hl. Messe, sondern in Rücksicht auf seine Person (intuitu personae) z. B. aus Erkenntlichkeit für geleistete Dienste, aus Freundschaft, aus dem Wunsche, seiner Armut abzuhefeln; oder mit Rücksicht auf die außerordentliche Arbeit und Beschwerde (ob majorem laborem et incommodum), mit der die Celebration der hl. Messe verbunden ist, gegeben wird; so kann er die Application gegen ein gewöhnliches Stipendium vollziehen lassen und den Mehrbetrag für sich behalten. (Pasqualigo, l. c. pg. 197 qu. 976, S. Poenit. 6. Apr. 1742, bei Mühlbauer Decr. authent. tom. II. part. II. pg. 222; S. C. C. 31. Jan. 1880.)

b) Wenn ein Beneficiat die ihm vi beneficii obliegenden Messen selbst zu persolvieren verhindert ist und sie von einem anderen Priester celebrieren läßt, braucht er diesem nur das ortsübliche Stipendium zu geben. „Satis esse, ut rector beneficii, qui potest Missam per alium celebrare, tribuat sacerdoti celebranti eleemosynam congruam secundum morem civitatis vel provinciae, nisi in fundatione beneficii aliud cautum fuerit“. (Decl. VIII. ad decr. ddo. 21. Junii 1625; S. C. C. 14. Apr. 1725.) Das Gleiche gilt bezüglich der Messstiftungen, wenn diese das ganze oder einen Theil des Amtseinkommens des Geistlichen bilden: auch hier braucht der Beneficiat, wenn er die ihm obliegenden Stiftmessen durch einen anderen Priester persolvieren läßt, demselben bloß das Diöcesan-Stipendium abzugeben, und darf den Rest für sich behalten. „Cui stipendium adjunctum beneficii titulo debetur, eas (sc. Missas fundatas) per alium sacerdotem persolvere potest, retenta ea stipis parte, quae stipendium ab Episcopo constitutum superat. (Conc. prov. Vienn. De sacros. Missae Sacr. Tit. III. cap. 5.) Wenn aber gestiftete Messen, deren Ertrag dem Beneficiaten nicht in die gesetzliche Congrua eingerechnet ist, von ihm nicht persolvirt werden können, so muß

demjenigen, der sie zur Personierung übernimmt, das ganze Stipendium übergeben werden, auch wenn es die Diöcesan-Laxe übersteigt. (S. C. C. 11. Iunii 1855 et 18. Iulii 1868.)

c) Wenn ein Priester vollkommen freiwillig — ex mero motivo liberalitatis absque ullo praevio pacto seu conventionem sive expressa sive tacita, et absque timore, quodsi non donet partem stipendii, non sint amplius subministrandae eleemosynae pro Missis, et qui dat stipendia, non sit revera denegaturus ulteriora stipendia, nisi portionem aliquam accepti stipendii daret (Pasqualigo l. c. pg. 195 n. 975 et S. Alf. Lig. n. 321) — einen Theil des Betrages demjenigen schenkt, der ihm die Celebration überträgt, so kann letzterer diesen Betrag mit gutem Gewissen behalten. Jede Einwirkung aber, um eine derartige Schenkung oder Verzichtleistung herbeizuführen, und jeder Vertrag, sie festzusetzen, ist unerlaubt.

5. Die Messstipendiengelder von den unpersolvierten Intentionen sind abgesondert von anderen Geldern mit einer gehörigen Aufschrift aufzubewahren, damit solche bei Sterbefällen ausgeschieden und von dem geistlichen Sperrcommissär in Empfang genommen werden. (Sammlung zc. l. cit.)

6. Sowie der Empfang und der Vollzug oder die Abgabe der Messintentionen eine schwere Gewissenssache ist, so möge auch die Vormerkung darüber von jedem Priester treu und gewissenhaft behandelt werden. (Sammlung zc. l. cit.)

Die Herren Dechante werden bei der jährlichen Decanats-Visitation genauest sich von der Beobachtung der vorstehenden Vorschriften zu überzeugen haben und werden sich überall den baren Stipendienbetrag für die noch nicht persolvierten Messintentionen vorweisen lassen. Das Gleiche wird bei der bischöflichen Visitation der Fall sein.

Die im „Kirchl. Verordnungsblatte“ ddo. 28. Februar 1887 Nr. 502 pet. IX. angeführte „Verordnung bezüglich legierter hl. Messen“ bleibt auch künftighin in Kraft und wird hiemit abermals zur genauesten Darnachachtung eingeschärft.

Et quicumque hanc regulam secuti fuerint, pax super illos et misericordia Dei. (Gal. 6, 16).

III.

Gesetz vom 28. April 1895,

betreffend die Ausdehnung der Sonntagsruhe auf den Hausierhandel.

Mit Zustimmung beider Häuser des Reichsrathes finde ich anzuordnen, wie folgt:

§ 1.

Die auf Grund des Gesetzes vom 16. Jänner 1895 (R.-G.-Bl. Nr. 21) bezüglich der Sonntagsruhe für die Handelsgewerbe im allgemeinen oder für bestimmte Handelszweige, beziehungsweise Warenkategorien in den einzelnen Gemeinden oder Gemeindetheilen erlassenen Vorschriften haben auch auf den Betrieb des Hausierhandels Anwendung zu finden.

§ 2.

Uebertretungen dieser Vorschriften durch Hausieren werden, sofern nicht die in den gesetzlichen Vorschriften über den Hausierhandel enthaltenen Strafbestimmungen Anwendung finden, mit Geld bis zu 50 Gulden und im Falle der Uneinbringlichkeit mit Arrest bis zu acht Tagen von den politischen Behörden unter Anwendung des durch das IX. Hauptstück der Gewerbeordnung vorgezeichneten Verfahrens bestraft.

§ 3.

Dieses Gesetz tritt gleichzeitig mit dem im § 1 citierten Gesetze, beziehungsweise mit den auf Grund desselben erlassenen Durchführungsvorschriften in Wirksamkeit.

§ 4.

Mit dem Vollzuge des Gesetzes sind Mein Handelsminister und Mein Minister des Innern im Einvernehmen mit den übrigen hiebei in Betracht kommenden Ministern betraut.

Wien, am 28. April 1895.

Franz Joseph m. p.

Windisch-Grätz m. p., Bacquehem m. p., Wurmbbrand m. p.

IV.

Weisung

betreffend die Pfarrarchive.

Die hochlöbliche k. k. Statthalterei in Graz hat unterm 16. v. M. Zl. 34786 Nachstehendes an das F.-B. Lavanter Ordinariat mitgetheilt:

„Laut Erlasses des hohen k. k. Ministeriums für Cultus und Unterricht vom 7. November 1895 Z. 1681 wird zufolge eines im k. k. Archivrathe erstatteten Referates, der Aufbewahrung der alten Pfarrmatriken und sonstigen Archivalien besonders auf dem Lande nicht immer die erforderliche Sorgfalt zugewendet.

Es wurde hervorgehoben, daß hiezu oft feuchte und auch sonst ganz ungeeignete Localitäten verwendet werden, so daß eine Menge sehr wichtigen Materiales nur infolge mangelhafter Aufbewahrung zugrunde geht.

Das Interesse, welches diesen Archivalien seitens der mit ihrer Obhut betrauten Functionäre entgegengebracht wird, sei in vielen Fällen ein nur geringes und es könne demnach nicht Wunder nehmen, wenn auch das vorhandene Archivmateriale sich öfters in einem Zustande der Verwahrlosung befindet.

Der k. k. Archivrathe hat schon die Intervention des genannten hohen Ministeriums in Anspruch genommen, daß auf Grund der bestehenden allgemeinen kirchlichen Normen, sowie auch den von einzelnen Diöcesansynoden bereits wiederholt verfügten bezüglichen Anordnungen die pfarrlichen Archivalien insbesondere auf dem Lande besser, zweckmäßiger und leichter benützlich verwahrt werden.

Das hochwürdige fürstbischöfliche Ordinariat wird diensthöflich ersucht, das Entsprechende in dem obigen Sinne veranlassen, und über die getroffenen Maßnahmen behufs Berichterstattung an das hohe Ministerium die Mittheilung gefälligst anher gelangen lassen zu wollen.“

Hiezu wird von Seite des F.-B. Ordinariates den F.-B. Pfarrämtern zur Darnachachtung folgendes bemerkt und angeordnet:

Vor allem soll das Archivs- und Registratur-Locale feuersicher, licht, trocken und rein, wie auch mit den erforderlichen in Fächer eingetheilten Archivkästen eingerichtet sein.

Sollte bei irgend welchem Archive ein solcher Kasten fehlen, so kann solcher auf Rechnung des Kirchenvermögens beigebracht werden.

Im Archive sind sorgfältig aufzubewahren:

1. alle vorhandenen Pfarrmatriken und sonstigen pfarrämtlichen Protokolle, als: Firmungsbücher, alte und neue Seelenstandsprotokolle, Brautexamens-Informativ-Protokolle, Eheaufgebots- und Verkündbücher, das Pfarrgedenkbuch, das kirchliche Verordnungs-Blatt.

Rücksichtlich der Matriken ist besonders zu bemerken, daß dieselben gehörig eingebunden sein sollen und daß über alle, auch über die ältesten Matriken Repertorien, wo solche noch fehlen, thunlichst angefertigt werden;

2. sind im Archive aufzubewahren alle das Pfarramt, die Seelsorge, die Kirchen, die Pfarrpfünde, das Cheweßen, die Schule, das Armeninstitut betreffenden, in Fascikel gebundenen Acten und Schriftstücke ausgenommen die Stiftbriefe und Werteffecten, welche in die betreffende Kirchenlade zu hinterlegen sind.

Wer den Wert eines gehörig geordneten Archives kennt und weiß, wie sehr ein solches Archiv die Amtierung erleichtert, wird sich die Mühe gewiß nicht verdrießen lassen, welche die Ordnung des Pfarrarchives in Anspruch nimmt.

Deshalb soll auch das Pfarrarchiv einen Gegenstand der jährlichen Decanatsvisitation bilden und soll erforderlichen Falles auch darüber an das F.-B. Ordinariat berichtet werden.

V.

Pastoral-Conferenz-Fragen

für das Jahr 1896.

1.

Was ordnet das canonische Recht hinsichtlich der Theilnahme des Clerus an den öffentlichen Angelegenheiten an? Was bestimmt das hochheilige Vaticanische Concil sess. 4. cap. 3 und der heilige apostolische Stuhl in seinen hierher gehörigen Constitutionen beziehentlich des Objectes der kirchlichen Jurisdiction?

Welche kirchliche Weisungen bestehen speciell rücksichtlich des Verhaltens der Zeitschriften dem katholischen Episcopate gegenüber? Und welche canonische Vorschriften sind auch noch gegenwärtig bezüglich der zu erbittenden kirchlichen Druckerlaubnis in Kraft?

2.

Welche Pflichten haben die Seelsorger bei Vorfällen öffentlicher Kegernisse zu erfüllen? Wie sind die der Moral hohnsprechenden Concubinate abzustellen? Wie ist den sich mehrenden eigenmächtigen Ehescheidungen vorzubeugen, und wie hat sich der Seelsorger bei deren Erlöschung zu benehmen?

VI.

Theologische Fragen

für das Jahr 1896.

1.

Animae in purgatorio detentae a fidelibus iuari possunt. Ostendatur, quidnam animarum curatori agendum, ut animabus purgantibus hoc iuvamen revera praestetur.

2.

Diversi fructus ss. missae sacrificii, a quibus et qua lege participantur.

3.

Katechese in deutscher oder in slovenischer Sprache über den zweiten Theil der christlichen Gerechtigkeit: **Thue** das Gute.

Einleitung: Klarstellung des Zusammenhanges dieser Katechese mit der im vorigen Jahre behandelten katechetischen Frage.

Abhandlung: Erläuterung des gegebenen Lehrstoffes.

Schluss: Wiederholung des erklärten Gegenstandes.

VII.

Die Pfarrconcursprüfungen

werden im Jahre 1896 wie gewöhnlich in der F.-B. Residenz zu Marburg, und zwar die eine am 5., 6. und 7. Mai, die andere aber am 1., 2. und 3. September stattfinden.

Die Gesuche um Zulassung zur Pfarrconcursprüfung sind wenigstens 14 Tage vor Beginn der Prüfung beim F.-B. Ordinariate einzubringen.

VIII.

Die heiligen Oele

sind wie gewöhnlich am Gründonnerstage daselbst in der F.-B. Ordinariats-Kanzlei mit gehörig gereinigten Gefäßen abzuholen.

IX.

Rechnung

über die **Einnahmen** und **Ausgaben** des F.=B. Knabenjeminars „**Maximilianum**“
vom 1. Jänner 1895 bis dahin 1896.

		Capitalien		In Barem	
		fl.	kr.	fl.	kr.
I. Empfänge:					
1	Cassaest vom 1. Jänner 1895	90.600	—	—	—
2	Zinsen von Activcapitalien	—	—	3916	33
3	Legat des Hochwürdigen Herrn Ignaz Gözl, F.=B. Conf.=Rath	—	—	43	63
4	Erträgnis des Weingartens in Grenca	—	—	329	—
	Summe	90.600	—	4288	96
II. Ausgaben:					
1	Für die Verpflegung der Zöglinge und des Hauspersonals	—	—	3400	—
2	Das Vitalicium der Barbara Obros und Rosa Koren	—	—	149	15
3	Bauherstellungen	—	—	63	96
4	Steuern und Aequivalentgebühr	—	—	52	02
5	Die Weingart-Auslagen für Grenca	—	—	88	78
6	Deficit vom Jahre 1895	—	—	83	61
7	Verschiedene Auslagen	—	—	—	50
	Summe	90.600	—	3838	02
	Werden die Einnahmen entgegengehalten pr.	—	—	4288	96
so verbleibt am 31. December 1895:					
	a) der Stand der Capitalien pr.	90.600	—	—	—
	b) an Barischaft pr.	—	—	450	94
Capitalien des Maximilianum:					
	Im öffentlichen Fonde pr.	fl.	48.700	—	
	Privatschuldverschreibungen	„	41.900	—	
	Zusammen	fl.	90.600	—	
An Realitäten besitzt das Maximilianum einen Weingarten in Grenca, Pfarre St. Peter bei Marburg.					

Rechnung

über die **Einnahmen** und **Ausgaben** des F.=B. Knabenfeminars „**Victorinum**“
vom 1. Jänner 1895 bis dahin 1896.

		Capitalien		In Barem	
		fl.	kr.	fl.	kr.
I. Empfänge:					
1	Cassarest vom 1. Jänner 1895	103.406	03	3.225	17 ¹ / ₂
2	Interessen von Activcapitalien	—	—	4.686	17
3	Legat des Hochw. Herrn Josef Simonič, Dechantes zu St. Georgen an der Stainz, nach Abzug der Percentualgebühr	—	—	1.840	35
4	Anlage in der Südst. Sparkasse Gilli, Büchl Nr. 4007	2.063	28	—	—
5	Erträgnis des Weingartens in Allerheiligen	—	—	538	05
Summe		105.469	31	10.289	74 ¹ / ₂
II. Ausgaben:					
1	Für die Verpflegung der Zöglinge und des Hauspersonals	—	—	4.700	—
2	Vitalicium der Maria Bernavsl und Josefa Smrečnik	—	—	140	—
3	Steuern, Aequivalentgebühr und Feuerasscuranz	—	—	182	48
4	Für die Bestallung des Weingartens in Allerheiligen	—	—	355	65
5	Für Bauherstellungen	—	—	192	48
6	Unterstützung eines Studierenden	—	—	30	—
7	Verschiedene Auslagen	—	—	2	24
8	Anlage in der Südst. Sparkasse Gilli	—	—	2.063	28
Summe		—	—	7.666	13
Werden die Einnahmen entgegengehalten pr.		105.469	31	10.289	74 ¹ / ₂
so verbleibt am 31. December 1895:					
a) der Stand der Capitalien pr.		105.469	31	—	—
b) an Barschaft pr.		—	—	2.623	61 ¹ / ₂
Capitalien des Victorinum:					
Im öffentlichen Fonde		fl. 56.100.—			
Privatschuldverschreibungen		" 49.369·31			
Zusammen		fl. 105.469·31			
Realitäten des Victorinum:					
1. Ein Weingarten in Allerheiligen. 2. Ein Haus in Marburg.					

Marburg, am 31. December 1895.

Laurentius Herg,
Consistorial-Rath.

Schluß-Rechnung

des F.-B. Anaben-Seminars „Maximilianum-Victorinum“

vom 15. September 1894 bis 14. September 1895.

		Betrag	
		fl.	fr.
A. Einnahmen:			
1	Saldo 1894	184	01
2	Vom F.-B. Ordinarate für das		
	a) Maximilianum	3400 fl. — fr.	
	b) Victorinum	4700 " — "	8100 —
3	An Beiträgen der Zöglinge des		
	a) Maximilianums	591 fl. — fr.	
	b) Victorinums	550 " — "	1141 —
4	An Pacht für die Wiese	50	—
5	Außerordentliche Einnahmen	465	—
	Zusammen	9940	01
B. Ausgaben:			
1	Verköstigung der Zöglinge und des Hauspersonales	7175	26
2	Beheizung und Beleuchtung	529	20
3	Wäsche	512	53
4	Krankpflege	61	19
5	Dienstpersonale	437	80
6	Steuern und Brandschaden-Versicherung	166	20
7	Hauserfordernisse und Anschaffungen	993	35
8	Saldo	64	48
	Zusammen	9940	01

Marburg, am 15. September 1895.

Dr. Johann Alakar,
Rector.

X.
Classification

der Böglinge des F.-B. Anabenseminars „Maximilianum-Victorinum“ pro 1894/95.

Post-Nr.	Name und Geburtsort	Sitten	Fleiß	Religion	Latein	Griechisch	Deutsch	Slovenisch	Geschichte	Mathem.	Naturg.	Propädeut.	Fortgang
VIII. Classe.													
1	Krener Rudolf, Lüsser Matura	2	2	3	4	4	4	3	3	4	4	3	I. reif
2	Langerholz Johann, St. Marein Matura	1	1	1	3	3	2	2	2	3	3	3	I. reif
3	Stegenšek Augustin, St. Leonhard bei Lüsser. Matura	1	1	1	2	2	2	1	1	2	1	1	Borzug mit Ausz.
4	Skerbs Roman, Maria-Rast Matura	2	2	1	3	3	3	1	2	2	2	2	I. mit Ausz.
5	Zičkar Marcus, Lichtenwald Matura	1	2	1	3	2	3	2	2	3	2	2	I. mit Ausz.
VII. Classe.													
6	Lorenčič Vincenz, St. Georgen in W.-B.	1	2	1	2	2	3	1	3	4	4	2	I.
7	Vogrin Johann, Regau	1	2	2	3	4	3	2	3	4	4	3	I.
VI. Classe.													
8	Bosina Johann, Dobova	2	2	1	3	3	3	1	2	3	3	.	I.
9	Heric Franz, Hl. Kreuz bei Luttenberg	2	2	2	4	4	4	2	2	4	3	.	I.
10	Jager Augustin, St. Jakob in W.-B.	1	2	2	3	3	3	2	4	3	2	.	I.
11	Kosi Jakob, Hl. Kreuz bei Luttenberg	1	1	1	3	2	4	2	2	3	1	.	I.
12	Kukovec Alois, St. Thomas bei Großsonntag	2	1	1	2	2	3	1	2	2	1	.	Borzug
13	Lubri Albin, Trisail	1	2	3	4	4	4	2	4	4	4	.	I.
14	Poterč Alois, St. Urban bei Pettau	1	2	2	4	4	3	1	3	4	2	.	I.
15	Slavič Mathias, Hl. Kreuz bei Luttenberg	1	1	1	3	3	3	1	2	2	1	.	Borzug
16	Spindler Franz, Kleinsonntag	1	2	3	2	2	3	2	2	3	3	.	I.
17	Stergar Anton, Rann	1	2	1	2	3	3	1	2	3	3	.	I.
18	Stuhec Franz, St. Georgen a. d. Stainz	1	2	1	3	3	3	1	3	4	3	.	I.
19	Vargazon Matthäus, Polstrau	1	2	1	3	2	2	1	1	2	1	.	Borzug
V. Classe.													
20	Bračko Theodor, St. Agidi in W.-B.	ungeprüft
21	Cvetkovič Franz, Dobova	1	2	1	3	3	3	1	3	4	3	.	I.
22	Koeiper Rudolf, Friedau	1	2	1	3	2	3	1	3	4	4	.	I.
23	Krevel Josef, Trisail	2	2	1	3	3	3	1	3	4	4	.	I.
24	Lončarič Josef, St. Georgen in W.-B.	1	1	1	3	2	2	1	3	4	3	.	I.
25	Lovrec Andreas, St. Lorenzen in W.-B.	1	2	1	3	3	2	1	2	4	2	.	I.
26	Meža Michael, Skalis	2	2	2	3	2	3	2	3	4	3	.	I.
27	Pupacher Franz, Hl. Geist am Osterberge	1	1	1	3	1	2	2	3	3	1	.	Borzug
28	Ratej Franz, Prihova	1	2	2	3	2	3	1	2	4	4	.	I.
29	Rožman Josef, Artič	2	3	3	4	4	4	3	4	4	4	.	I.
30	Šlebinger Johann, St. Anna am Kriechenberge	2	2	4	4	4	3	1	4	4	4	.	I.

Classification: Für Sitten: 1 lobenswert, 2 befriedigend, 3 entsprechend.
 Für Fleiß: 1 ausdauernd, 2 befriedigend, 3 hinreichend.
 Für Fortgang: 1 vorzüglich, 2 lobenswert, 3 befriedigend, 4 genügend, 5 ungenügend.

Post-Nr.	Name und Geburtsort	Sitten	Kleiß	Religion	Latin	Griechisch	Deutsch	Slovenisch	Geschichte	Mathem.	Naturg.	Propädeut.	Fortgang
31	Škvare Josef, Dobova	2	1	1	3	2	3	1	3	3	3	.	I.
32	Vrabar Max, Kappel	1	2	1	2	2	3	2	2	2	1	.	Vorzug
33	Zamuda Alois, Hl. Kreuz bei Luttenberg	1	2	1	3	3	4	2	3	4	3	.	I.
IV. Classe.													
34	Kavčič Josef, St. Peter bei Radkersburg	1	2	2	4	4	4	2	4	4	4	.	I.
35	Koprivšek Valentin, Franz	1	1	1	2	3	2	3	2	3	3	.	I.
36	Masten Johann, Friedau	1	2	1	3	3	2	1	2	2	3	.	I.
37	Mlakar Johann, St. Lorenzen am Draufelde	1	2	1	4	3	3	2	2	2	3	.	I.
38	Sedlar Augustin, Tüffer	1	2	1	2	3	2	1	1	3	2	.	Vorzug
39	Ulaga Johann, Tüffer	1	2	2	4	4	4	3	4	4	4	.	I.
40	Vidovič Josef, St. Margarethen bei Pettau	2	2	3	2	3	3	2	3	4	3	.	I.
41	Voglar Franz, St. Ruprecht in W.=B.	1	2	1	2	2	2	1	3	2	1	.	Vorzug
III. Classe.													
42	Debeljak Josef, Windisch-Graz	2	2	1	3	2	2	2	2	3	3	.	I.
43	Dolinšek Johann, Pettau	1	2	2	4	4	3	3	3	4	3	.	I.
44	Estrin Matthäus, St. Benedicten in W.=B.	1	1	1	2	2	3	2	2	2	1	.	Vorzug
45	Fekonja Lorenz, St. Benedicten in W.=B.	2	2	2	4	4	3	3	2	4	3	.	I.
46	Koemut Franz, St. Georgen a. d. Stainz	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	.	I.
47	Lah Johann, Luttenberg	1	2	1	4	4	4	3	3	3	3	.	I.
48	Masten Johann, Polstrau	1	2	1	4	4	2	3	2	3	3	.	I.
49	Osterz Franz, St. Thomas bei Großsonntag	1	1	1	1	2	2	2	1	1	1	.	Vorzug
50	Šparl Anton, Faring	1	2	1	2	2	2	2	2	2	2	.	Vorzug
51	Tiller Victor, Mann	1	2	1	2	2	2	2	2	2	1	.	Vorzug
52	Vazzaz Ludwig, Laporje	1	1	1	2	2	2	2	2	2	1	.	Vorzug
53	Zemljic Milan, Lembach	1	2	1	3	3	3	2	3	2	2	.	I.
54	Žgank Ferdinand, St. Paul bei Pragwald	1	2	2	3	2	3	3	3	4	3	.	I.
55	Žolgar Vincenz, Windisch-Feistritz	1	2	1	2	2	3	3	3	4	3	.	I.
II. Classe.													
56	Arnus Oswald, St. Leonhard bei Großsonntag	1	2	3	4	.	4	4	4	4	4	.	I.
57	Fisinger Josef, St. Lorenzen ob Marburg	1	2	1	2	.	2	1	2	3	1	.	Vorzug
58	Jehart Anton, St. Lorenzen ob Marburg	1	2	1	3	.	2	2	2	2	2	.	Vorzug
59	Kitak Johann, Rohitsch	1	2	1	2	.	3	2	3	4	3	.	I.
60	Koderman Carl, Sternstein	1	2	1	1	.	2	2	2	3	1	.	Vorzug
61	Letonja Franz, Pettau	1	2	2	3	.	3	3	4	3	4	.	I.
62	Pišek Josef, Schleiniz bei Marburg	1	2	2	3	.	3	2	2	3	3	.	I.
63	Šanda Carl, Rohitsch	2	2	1	2	.	3	1	2	3	1	.	Vorzug
64	Šegula Franz, St. Margarethen bei Pettau	1	2	1	4	.	4	2	3	4	2	.	I.
65	Špindler Alois, Kleinsonntag	1	1	1	2	.	2	1	2	3	2	.	Vorzug
66	Šumer Georg, Trifail	1	2	2	3	.	3	2	3	3	3	.	I.
67	Vargazon Ernest, Polstrau	1	2	1	2	.	2	1	2	2	1	.	Vorzug

Anmerkung: Aus der steiermärkischen Geschichte haben nachfolgende Quartaner Preise erhalten: Koprivšek Valentin, Masten Johann, Mlakar Johann, Sedlar Augustin.

XI.

Diöcesan-Nachrichten.

Investiert wurde Herr Eduard Janzek, Pfarrer in Richtenwald, auf die Pfarre St. Margarethen bei Römerbad.

Bestellt wurden: Der Hochw. Herr Leopold Gregorec, Doctor der Theologie, Canonicus des Collegiatcapitels zu Straßburg in Kärnten und Vicarius perpetuus in Neufirchen, als Administrator des Decanates Neufirchen; und Herr Alois Šuta als Provisor in Richtenwald.

Wiederangestellt wurde Herr Valentin Vogrinc, Provisor in St. Margarethen bei Römerbad, als Kaplan in St. Margarethen unter Pettau.

Gestorben ist Herr Karl Wenig, zeitlicher Deficientpriester, am 6. Februar im 29. Lebensjahre.

F. B. Lavanter Ordinariat in Marburg,
am 15. Februar 1896.

† **Michael,**
Fürstbischof.

MILINA,

po božji milosti in po božjem usmiljenju knez in škof lavantinski,

mногоčastiti duhovščini in vsem vernikom svoje škofije

pozdrav, blagoslov in vse dobro od Boga Očeta in Boga Sina v edinosti sv. Duha!

Preljubi v Gospodu!

Moj preblagi prednik, rajni knezoškof Jakob Maksimilijan, so v svojih poslednjih postnih pastirskih listih razkladali molitev vseh molitev, Očenaš, s pogledom na razmere časa, na zmote in krive nazore sedanjih dnij, kakor tudi z ozirom na verske resnice, katerih se moramo zlasti dandanes trdno držati, ker jih sovražniki in nasprotniki hudo napadajo in spodbijajo.

V najzadnjem svojem pastirskem listu dne 2. februarja 1889 so razpravljali za sveto reč in za vzveličanje duš prevneti nadpastir poslednjo prošnjo kristijanom toliko ljube in drage molitve: »Temveč reši nas hudega. Amen.« Očetovsko mili pastirski list so sklenili s pomenljivimi besedami: »Gotovo bi se odkritosrčen kristijan nikoli nemogel toliko spozabiti, da bi se sramoval Očenaša in pa križa. Bi li mogla katerakoli izmišljena in prazna molitev nadomestiti Očenaš? Nikdar ne in nikoli! Bodi nam torej presveti Očenaš tolažilna molitev, prosilna molitev, zahvalna molitev, spokorna molitev v življenju in v smrti.« Ko so pokojni vladika razlaganje zadnje prošnje Očenaša končali, dokončali so tudi svoje za čast božjo in za vzveličanje neumrljivih duš neumorno delavno življenje. Očenaš jim je bil kakor v življenju tako v smrti moč in krepost, tolažba in vzveličanje. V petek presvetega Srca Jezusovega in na biljo preslavnega praznika sv. apostolov Petra in Pavla dne 28. junija 1889 so bili dobri nadpastir rešeni vsega pozemeljskega zla.

Ker potemtakem zvesti služabnik božji niso mogli razložiti, kakor so želeli, še čudežne molitve, katero katoliški kristijani navadno sklepajo z Očenašem, sklenil sem jaz, v svojem letošnjem pastirskem pismu pojasniti preljubeznivo in sveto molitev, Češčeno Marijo, in sicer deloma zato, da spopolnim pastirske liste naše škofije deloma pa zato da pospešim, kolikor največ in najbolj premorem, med škofljani češčenje in posnemanje sv. Družine nazareške. S pastirskim listom od dne 21. januarija 1894 sem namreč vpeljal našemu času toliko primerno in z obilnimi odpustki in milostni obdarovano družbo na čast presveti Družini. Moja živa želja, da bi se ta od mene ustanovljena pobožna družba prav radostno pozdravila in sprejela, se je popolnoma vresničila. Na svojih škofovskih obiskovanjih sem se prijetno prepričal, da dušni pastirji in verniki prav goreče gojijo prelepo družbo svete Družine nazareške. Pripravilo se je že mnogo in mnogo novih kapel in altarjev, novih slik, kipov in bander presveti Družini na čast in v proslavo. Krasna, vsega gojenja in vse podpore vredna bratovščina šteje že 17,007 družin s 87,227 udi. In sladka nada me navdaje, da bode v malo letih pastir in čreda, da bode vsa škofija ena edina družba pod varstvom in brambo presvete Družine nazareške Jezusa, Marije in Jožefa.

Da bi se mi ta iskrena želja skoro dopolnila in vresničila, posvečujem svoj sedanji postni pastirski list Mariji, veličastni materi sv. Družine, kakor sem leta 1892 govoril o sijajnih čednostih in o gorečem češčenju sv. Jožefa, velikega očaka, izvoljenega rednika Jezusa Kristusa, mogočnega variha sv. cerkve in zvestega pomočnika krščanskih delavcev. Da, gotovo bode dostojno in koristno ter bode dobro in pravično, da govorim o Mariji, materi milosti, ker slavno vladajoči papež sv. oče Leon XIII. v svojih nedosežno lepih okrožnicah o rožnem vencu svojim otrokom neprestano priporočajo češčenje, klicanje in nasledovanje Marije, častitljive kraljice nebeške, ker od nje, pomočnice kristijanov, celo zanesljivo pričakujejo najzdatnejše pomoči v naših zmot in zmešnjav polnih, viharnih in nevarnih dnevih. Sosebno naj bi in tudi bode Marija, ki je zatrla vse krive vere, ločene kristijane zopet zjedinila s sv. rimsko cerkvijo, katera prisrčno želi, da bi se njeni izgubljeni otroci zopet povrnili v njeno materino naročje.

V Gospodu ljubljani škofljani! Ne dvomim trohice, da bodete to mojo pastirsko poslanico ravno tako, kakor ste vse prejšnje, z veselo pokorščino vsprejeli in njene nauke in nasvete zvesto izpolnjevali. Saj poleg presvete molitve, katero nas je učil sam božji učenik Jezus Kristus, ni starejše pa ni veličastnejše in blagoslonejše molitve, kakor je nebeško sladka molitev Češčena Marija, katera je, po navdihu sv. Duha sestavljena od nadangelja Gabrijela, od sv. Elizabete in od sv. cerkve, povsem primerna Marijini visokosti in svetosti. Ona obseza pozdravljenja ali poveličevanja, obseza prošnje ali klicanja, ki se stikajo v prečudežni umnosti in lepoti. Ta molitev je kratka po besedah, ali je neizmerno globoka in bogata po skrivnostih, je majhna po obsegu, ali je obsežna po moči; je slajša od medu, in človek bi jo rad imel vedno v ustih.

Kakor se v vsaki dobri krščanski družini z otroško ljubeznijo in hvaležnostjo spoštujeta in častita oče pa mati, tako pobožni kristijan Očenašu še rad dostavlja Češčeno Marijo in moli: »Češčena si Marija, milosti polna! Gospod je s teboj. Blagoslovljena si med ženami. In blagoslovljen je sad tvojega

telesa, Jezus. Sveta Marija, mati božja, prosi za nas uboge grešnike sedaj in ob naši smrtni uri. Amen«.

Ljubezen do Marije, matere lepe ker božje ljubezni, me sili, njej na čast in v hvalo govoriti o tej presveti in vzveličavni molitvi, česar pa ne morem brez njene pomoči. Zakaj ona je dika nebes, jaz sem pa zemlje prah in pepel. Zatorej pod njeno varstvo in pomoč bežim ter njo preponižno prosim podporè pri spisovanju letošnjega pastirskega lista, kateri bodi pisan njej in njenemu božjemu Sinu v čast in slavo, vsem mojim ljubim škofljanom pa v časno in večno srečo. Kaj bi namreč mogel kot višji pastir želeti boljega, kakor pravo srečo in vzveličanje svoje črede!

Ave Jesu! Ave Maria! Salve sancte Joseph!

I.

V slovesnem slogu, katerega od nekdanj občudujejo bralci sv. Pisma, začenja sv. Lukež, po splošnem mnenju zdravnik in slikar ob enem, devteroevangelj ali pripoved o pozdravljenju Marije device po angelju Gospodovem in s tem pripoved o vsega češčenja in moljenja vredni skrivnosti včlovečenja Sinu božjega. »Angelj Gabrijel je bil od Boga poslan v mesto galilejsko po imenu Nazaret k devici, zaročeni z možem, kateremu je bilo ime Jožef, iz hiše Davidove. Devici pa je bilo ime Marija. In angelj vstopi k njej in reče: Češčena si, milosti polna! Gospod je s teboj. Blagoslovljena si med ženami.« (Luk. 1, 26—28).

Tako je pred malodane dvema tisočami let zadonelo prvokrat angeljevo pozdravljenje, in ž njim se je pričelo češčenje Marijino, da odslej nikdar več ne preneha. Od tedaj se glasi in odmeva po vsem širnem katoliškem svetu: Ave Marija! Iz milijonov ust se odslej glasi ta angeljski pozdrav, in iz milijonov in milijonov src se kakor prijetni kadilni dar vzdiga k prestolju kraljice vseh svetnikov in angeljev zaupni pozdrav: Ave Marija! Najbridkejša žalost in najslajša radost katoliškega srca se izraža v hvalnem, prosilnem in zahvalnem ter ljubečem pozdravu: Ave Marija! Zdrava Marija je najprijetnejši pa je najiskrenejši in najmočnejši pozdrav ljubečega in trpečega, prosečega in v dolini solz vzdihujočega človeštva do milosti polnega srca matere Marije.

Naša od sv. Duha razsvetljena in vodjena cerkev je spoznala vso važnost tega večno znamenitega dogodka, ker je v njegov trajni spomin postavila poseben praznik, ki se od najdavnjših časov v latinski in grški cerkvi slovesno praznuje, in katerega je šele lansko leto kongregacija za sv. obrede z odlokom dne 23. aprila 1895, od sv. očeta Leona XIII. potrjenim dne 27. meseca maja istega leta, povišala med Marijine praznike prve vrste, ker se po besedah omenjenega odloka skrivnost včlovečenja Jezusa Kristusa ima v sveti liturgiji za podlago in za temelj mnogim drugim skrivnostim. Ta preveseli praznik, ki ga vsako leto slavimo dne 25. meseca marcija, je izmed najstarejših pa

tudi najlepših praznikov cerkvenih, je radostni in častni dan, ob katerem je Marija dosegla čast vseh častij, čast matere božje.

Znameniti kraj, kjer je angelj pozdravil Marijo, zadnjo pa najlepšo cvetico na deblu Davidovem, ta preznameniti kraj najdeš v rožnem mestu Nazaretu v cerkvi častitih očetov frančiškanov. Za vse čase sveti kraj, kjer je prebivala Marija ob oznanjenju, je pod velikim altarjem na marmornati plošči zaznamovan s preveličastnimi besedami: »Verbum caro hic factum est.« Tukaj je Beseda meso postala. Prvotno hišico, v kateri je Marija prejela veselo oznanilo angeljevo, so, kakor je znano, angelji najpreje prenesli v Trsat pri Reki v Dalmaciji in potem v Loreto pri Jakinu v Italiji. Preteklo leto 1895 so praznovali šestoletni spomin tega čudovitega dogodka. Na tisoče in stotisoče pobožnih romarjev je potovalo v Loreto k temu svetovno znanemu in slavnemu svetišču. Avstrijci pri tem romanju niso bili najzadnji, kar je tudi povsem spodobno in primerno. Saj je vendar previdnost božja sveto hišico, v kateri je prebival včlovečeni Bog, dala prenesti najpreje v Trsat na griček Ravnico blizu Reke. In kakor beremo, je bil grof Rudolf Habsburški, slavni praded naše slavne cesarske in vladarske rodovine, kateri je povodom prenositve sv. hiše iz Palestine v Dalmacijo, ki se je vršila dne 10. meseca maja 1291, odredil posebno komisijo, ki je pod vodstvom tedanjega namestnika Tržaškega Nikolaja Frangipanija potovala v sveto deželo in je v Nazaretu na dotičnem mestu najnatanje premerila preostalo temeljno zidovje in primerjala s hišo, došlo v Trsat, kar ji je dalo pravico izjaviti, da je hiša v Trsatu prav tista, katera je stala preje v Nazaretu. Ko je bila po božjem sklepu sveta hiša leta 1294 s Trsata prenesena čez jadransko morje v Loreto, Avstrijci zlasti pa udje cesarske dinastije niso nehali častiti tega svetišča vseh svetišč, kjer se vsled stare habsburške ustanove na altarju sv. hrama služi vsaki dan sv. meša za ude naše presvetle vladarske rodovine.

Pač čudežno! Mala in nezatna je bila sv. hiša v Nazaretu v primeri z velikanskim tempeljem v Jeruzalemu. In vendar po prerokbi božjega Vzveličarja od tega ni smel ostati kamen na kamenu. Sv. hiša pa pod varstvom božjim vedno trdno stoji skoro že dve tisoči let, šesto let celo brez temelja. Češčenje čudežne hiše, katero je sv. devica od starišev podedovala in sv. Jožefu zaženila, bode trajalo, kakor je trajalo. Nad vse časti vredno hišico, katera zaslučuje, da bi stala v nebesih, ker je v njej Beseda meso postala in med nami prebivala, nad to častitljivo hišico, pravim, so pozidali v Loretu prekrasno cerkev, za katero je naša slavna cesarska hiša podarila ves les za tramovje, kakor tudi vso drugo k stavbi potrebno jelovino in mecesnovino, česar še sedaj spominja v kamen vsekani grb avstrijske cesarske hiše na slavoloku te stolnice. Za notranjo dostojno opravo tega prezalega svetišča, katero nameravajo ravno sedaj oskrbeti, sem jaz ravnatelj o. Petru Mariji da Malaga iz kapucinskega reda dne 22. aprila 1893 osebno izročil 772 lir ali 386 goldinarjev, katere so darovali in sicer posebej za kapelo sv. Cirila in Metoda Marijini častilci moje škofije. Ob tej priliki sem kakor enkrat že poprej na milostnem altarju dragocene hiše naše ljube gospé služil sv. mešo za časno in večno srečo mnogobrojne črede, izročene mi v pastirsko skrb.

Dogodjaj tolikega pomena in tolike veljave, kakor je oznanjenje Marijino, je pač moral vzbujati in vnemati krščanske umetnike k raznovrstnim umotvorom. Kaj

čuda, da povsodi nahajamo vzorno lepa stavbarska in slikarska dela, krasne cerkve matere božje, prekrasne slike Marijine. Tudi pesništvo je Marijine glavne prednosti in vrline, združene v njenem oznanjenju, njeno božje materinstvo in njeno devištvo, pove-ličevalo v neposnemno lepih pesnih. Da molčim o premnogih navdušenih Marijinih pesnikih tudi o neumrljivem Danteju, kateri v svojem Purgatorio ali čistilišču skrivnost oznanjenja Marijinega opeva tako lepo, kakor nihče ne pred njim in ne za njim, omenjam samo to, da je tudi v naši škofiji živel izvrsten Marijin pesnik, brat Filip, kartuzijan v Zajčkem samostanu pri Konjicah, kateri je v svoji obsežni pa nežni pesni »Življenje Marijino« izborno opisal in proslavil najvažnejše dogodke vzglednega življenja Marijinega.¹⁾

Za temi splošnimi pa stvarnimi opombami o skrivnostnem dogodku oznanjenja Marijinega hočemo natanje prevdarjati in globlje premišljevati ves obseg angeljskega češččenja, te prve pesni Marijine, katero je Bog sam razodel po nadangelju Gabrijelu, in katere vsaka besedica je važna in prepomembna.

1. Prva beseda, katero je nebeški poslanec Gabrijel govoril po naročilu veličanstva božjega, se glasi: Ave! Češčena si! Ta pozdrav sam že izraža vse. Tako se celih štirideset let še nihče ni pozdravil. To je sveta, tolažilna, pravna beseda božja do Marije in po Mariji do vsega človeškega rodu. Ta Ave je začetek vsega našega vzveličanja, je prva ponudba milosti, miru in sprave Očeta nebeškega Adamovemu rodu, kateremu Gospod tako nekako govori: Zopet hočem dober biti tebi in tvojim. Bodite mi vsi pozdravljeni!

Angelji so se sicer v stari in novi zavezi prikazovali ljudem, toda nikoli jih niso spoštljivo pozdravljali, pač pa so ljudje pozdravljali angelje. Presrečnega se je čutil Abraham, ko se mu je pri darovanju na gori Moriji prikazal angelj Gospodov in mu je rekel: »Abraham, Abraham! Ne steguj svoje roke nad mladeniča in nič mu ne stori. Sedaj sem spoznal, da se bojiš Boga, ker nisi prizanesel svojemu edinemu sinu . . . Ker si storil to, te bom blagoslovil in bom pomnožil tvoj zarod kakor zvezde na nebu in kakor pesek ob bregu morja. In oblagodarjeni bodo v tvojem zarodu vsi narodi zemlje«. (Gen. 22, 11. 12. 17. 18). Ves vesel je bil oče Tobija, ko se je sprem-ljevalec njegovega sinu dal spoznati, rekoč: »Jaz sem angelj Rafael, eden izmed sed-

¹⁾ Viljem Sommer je izdal v Monastiru leta 1859 »Življenje Marijino« kartuzijana brata Filipa na 327 straneh v mali četverki. V predgovoru pravi in poje izdajatelj:

Menih pobožen je zapel
Nekdaj to pesmico vesel.
In večkrat v Zajčkem samostanu
Se čula je pri kartuzijanu.

In iz tihotnih celic vnet
Zaslišal jo je daljni svet.
Doni čez hribe, čez polje,
Potrka tiho marsikje.
Ne vtrudi nje težavna pot,
Dokler ji ne odpro povsod.

merih, ki stojimo pred Gospodom. Mir bodi z vami, ne bojte se«. (Tob. 12, 15. 17). Ves srečen je bil prerok Danijel, ko se mu je prikazal Gabrijel, tolažeč ga: »Ne boj se, mož želja. Mir ti bodi in osrči se . . . Oznanim ti, kar je pisano v knjigi resnice; nikdo ni pomočnik v vsem tem, kakor le Mihael vaš knez«. (Dan. 10, 19. 21). Veselo iznenadjen je bil sv. Peter, ko se mu prikaže v ječi angelj Gospodov, ga vzbudi ter mu reče: »Urno vstani . . . opaši se, obuj svojo obutev in ogrni svoj plajšč pa hodi za menoj«. (Dej. apost. 12, 7. 8). Izredne milosti je bil deležen sv. apostel Pavel, ko je v ognjenem žaru nebeške svetlobe pri mestu Damasku slišal glas in tudi od Ananije izvedel, da bode izvoljena posoda in bode ime Jezusovo nesel pred kralje in narode. (Dej. apost. 9, 15). Kako srečni vendar so bili vsi ti preslavni možje, ker jih je doletela redka čast nebeške prikazni. Toda kje je najti otrok človeški, pred katerega stopi angelj prve vrste, pa mu izkaže največje spoštovanje in ga najspodobneje pozdravi: Ave! To se je prigodilo le Mariji. Nihčer ne pred njo in ne za njo ni bil tako počeščen, nihčer ni bil tako pozdravljen sem doli z nebes.

O globokem pomenu in o visokem namenu angeljevega pozdrava Ave, ki je že sam za se cela pridiga, govori kaj jasno in točno sv. Tomaž Akvinski v svoji razložitvi molitve Češčene Marije. Koj v začetku pripazuje slavni cerkveni učenik, da so se v starem in novem zakonu sicer angelji prikazovali ljudem, pa so bili vselej od njih spoštljivo pozdravljeni, to pa zato, ker angelji nadkriljujejo ljudi v časti, ker so neumrljivi, ljudje pa umrljivi; jih presegajo v prijateljstvu pri Bogu, ker stojijo pred njegovim obličjem, človek pa je po grehu ločen od Boga; jih presegajo slednjič po blesku in po bogastvu milosti božje. Ker pa je nadangelj pozdravil Marijo, sklepaj iz tega, da ga pozdravljena devica presegajo po svojih velikih prednostih, sosebo po izobilju milostij. (Opuscula selecta. Edit. nov. vol. I. Ratisbonae, 1879. str. 50—58). Resnično, v pozdravu, ki ga je angelj Gabrijel sporočil Mariji kraljici angeljev, se nahaja nad vse velika moč in visoka čast. Po naročilu Boga sv. Duha je angelj pozdravil preblazeno devico. Če torej rečemo Ave, izgovarjamo, kar je narekal sv. Duh. Če rečemo Ave Marija, izgovarjamo, kar je govoril angelj in je govorila sv. Elizabeta in sv. cerkev. Kaj čuda potem, piše blaženi Tomaž Kempčan, da se pri pozdravu Ave Marija radujejo nebesa, se tresse pekel, beži žalost, da se vrača veselje, se topi srce ljubezni in je vnema sveta pobožnost ter se v njem budi skesanost in oživlja upanje. (Soliloq. animae c. 23).

Mimogrede omenjam še tolmačenje, katero sem večkrat srečal v raznih spisih, tolmačenje namreč onih treh črk, iz katerih je sestavljen pozdrav Ave. Prva črka A kaže na Adama. Tretja črka E spominja Eve. V sredi med obema stoji črka V, začetnica latinske besede Virgo, devica. Potem takem nas spominja veseli pozdrav Ave, da je od Boga obljubljena devica srednica, po kateri je človeški rod zopet zadobil vzveličanje, katero sta zapravila Adam in Eva za se in za svoje potomce. — Zato pa, predragi v Gospodu, vselej v vsej ponižnosti, v vsej udanosti in ljubezni pozdravljajmo Marijo, svojo ljubo gospo, svojo srednico, svojo priprošnjico z angeljevim pozdravom in vselej z zbranim duhom in s pobožnim srcem molimo Ave, s katerim se druga Eva najspodobneje slavi in hvali. Češčena bodi kraljica, mati milosti, naše življenje, naša sladkost in naše upanje, bodi češčena!

2. Druge besede v Češčeni Mariji, kakor jo sedaj molimo, ni govoril angelj, ki je samo le rekel: Ave, gratia plena! Češčena si, milosti polna! Ime Marija je marveč pridodala sv. cerkev s pogledom na evangeljske besede: Et nomen virginis Maria. In devici je bilo ime Marija. (Luk. 1, 27).

V svetem Pismu sicer ne beremo, da bi bil ime prečiste device angelj naznanil, kakor to vemo o imenu Jezusovem, vendar pa je prečislano ime izgovoril nadangelj Gabrijel, ko je pozdravljeno tolažil z besedami: »Ne boj se Marija, ker milost si našla pri Bogu«. (Luk. 1, 30). Sv. Hijeronim, največi učenik sv. cerkve v razlaganju svetih knjig, trdi naravnost, da je z nebes došlo to veličastno ime. V svojem spisu o rojstvu Marijinem pravi namreč betlehemiški puščavnik: »Častitlivega imena, katero je bilo dano materi božji, niso iznašli na zemlji, tudi ga niso ljudje samovoljno dali in izvolili, kakor je sicer navada, kader dajejo komu ime. Ime Marija je prišlo z nebes in se je božji materi dalo po naročilu in povelju Gospodovem«. (Lib. de nativ. Mariae). Tudi mnogim drugim svetim očetom in cerkvenim učenikom je bilo to ime tolike pomembe in tehtovitosti, da so jo izvolili za predmet svojim učenim preiskavam in so z vso ostrostjo svojega duha premišljevali njegov pomen.

Razlagalci sv. Pisma različno tolmačijo prezanimivo ime; toda vsaka razlaga ima globok pomen. Besedno je Marija pogrščena oblika starozakonskega ženskega imena Mirijam, katero izvajajo učenjaki iz hebrejske besede marah s tvorilno slovko am, in pomenja biti čedne telesne postave, biti brhke rasti, to je po nazorih jutrovcev, biti lep. Marija se torej imenuje lepa, kar je res najzalše ime za devic devico. Marija je lepa tudi v liturgiji ali v cerkvenem bogočastju, ki posebno rado na njo obrača besede Visoke pesni: »Vsa lepa si prijateljica moja in madeža ni na tebi«. (Vis. pes. 4, 7).¹⁾ Toda poleg besednega tolmačenja tega nam milega imena so opravičena tudi mnogotera pobožna tolmačenja. Med drugimi pomenja ime Marija morje. Res, Marijo smemo imenovati morje in sicer neizmerno morje milostij, katere je prejela od Boga in katere Bog po njenem posredovanju deli nam drugim. — Nadalje pomenja to krasno ime gospo, kraljico. Marija je mati Tistega, kateri je pričal pred Pilatom: »Jaz sem kralj« (Jan. 11, 37), in katerega proslavlja sv. apostol Pavel kot kralja večnosti, kot neumrljivega in nevidnega. (I. Tim. 1, 17). Ime gospa, kraljica pristoja torej nedvomno materi tega kralja, pa se podaje visoki gospej, katera nosi na glavi venec dvanajsterih zvezd. (Apokal. 12, 1). — Pomenljiva je nadalje že od sv. Hijeronima omenjena razlaga Marijinega imena illuminatio ali illuminatrix, razsvetljevalka. Saj je Marija rodila Tistega, o katerem je starček Simeon v tempelju rekel, da je prišel v razsvetljenje narodov (Luk. 2, 32), in kateri sam zagotavlja: »Jaz sem luč sveta. Kdor hodi za Menoj, ne hodi v temi, temveč on ima luč življenja«. (Jan. 8, 12). — S tem tolmačenjem se strinja razlaga stella maris, morska zvezda, o čemer piše Marijin slavitelj sv. Bernard tako lepo, rekoč: »Prav dobro se Marija primerja zvezdi. Kakor zvezda daje svetlobo, pa ne da bi uničeno bilo njeno bistvo, tako je Marija brez oskrumbe rodila svojega Sina... Marija je tista

¹⁾ Najnovejše in najtemeljitejše etymološko ali besedno tolmačenje imena Marijinega nam podaje profesor dr. O. Bardenhewer v prvem zvezku I. dela svetopisemskih študij pod naslovom: Der Name Maria. Geschichte der Deutung desselben. Freiburg, 1895. (Str. 147 in 154 nsl).

krasna zvezda, vzhajajoča iz Jakoba, katere sijaj razsvetljuje ves svet, katere svit blišči v nebesih, prešinja pekel in razsvetljuje zemljo, katera ogreva bolj duše kakor telesa, pospešuje čednosti, uničuje pregrehe in hudobije. Ona je tista blesteča, prejasna zvezda, katera vzhaja nad tem velikim obširnim morjem, bliščeča po zaslugah, žareča po vzgledih.« (Hom. 2. de laudibus Virginis matris super missus est). — Naposled se ime Marija tolmači kakor hebrejska beseda mara, bridkost, bolečina; to pa z ozirom na Noemo, ono zapuščeno, revno ženo, kateri je smrt pobrala moža in sinova, in katera je, vrnivši se v domovino, toževala svojim prijateljicam in sosedam, rekoč: »Ne imenujte me Noeme, zale, temveč imenujte me maro, bridko, ker z bridkostjo me je napolnil Vsemogočni.« (Rut 1, 20). Ne imenujte me Marije, lepe, marveč kličite me maro, žalostno, tako je smela tožiti tudi kraljica mučencev in mučenk, ko je sama brez sv. Jožefa stala pod križem, na katerem je visel njen ljubljani Sin, in ko je njeno deviško dušo presunil sedmeri meč bolečin. (Luk. 2, 32).

Ker je presladko ime Marija za presvetim imenom Jezusovim najsvetejše in najveljavnejše, zato je je tudi sv. cerkev imela vedno v največi časti. Temu imenu v čast in slavo je ustanovila poseben praznik, katerega so verniki od začetka obhajali 15. dan po Marijinem rojstvu, torej vsako leto dne 22. meseca septembra, ker so mislili, da se je izraelskim deklicam dajalo ime 15. dan po njihovem rojstvu. O priložnosti sijajne zmage cesarja Leopolda I. (1658—1705) nad Turki pri Dunaju leta 1683 pa je papež Inocencij XI. (1676—1689) veleval, naj se prelepi praznik imena Marijinega po vsem katoliškem svetu slavi nedeljo v osmini rojstva Marijinega v hvalni spomin velike zmage, katero so kristijani priborili pod varstvom zmagovite device.

Pač še svetejše in prijetnejše nam mora postati presladko ime Marijino, v Gospodu ljubi Lavantinci, ako pomislimo, da je to ime sam Jezus mnogečrati klical in s svojimi božjimi ustnicami posvetil; da je je Jožef, pravični, s spoštovanjem in z ljubeznijo izgovarjal, da je je nadangelj Gabrijel po božjem povelju imenoval, in da je bilo vsem svetnikom in svetnicam med v ustih, godba v ušesih, radost v srcu. V pravem spoznanju vse visosti in svetosti tega slavnega imena je cerkev svojim služabnikom duhovnikom zapovedala, naj pri sv. meši vsekdar pripognejo glavo, kolikorokrat izgovorijo častito ime Marijino. To mogočno in sveto ime bodi tudi vam, ljubi Lavantinci, vedno v mislih, vedno na jeziku in v srcu. Saj vsak priden otrok nad vse ceni in čisla predrago ime svoje dobre in ljube matere. Marija pa je najboljša in najljubeznivša mati, katere srce je polno neizrekljive ljubezni, milosti in dobrotljivosti do njenih služabnikov, častilcev in ljubiteljev.

Pač zelo koristno ter prav pomagljivo in močno je to prečastno ime. V potrebi in stiski deli hladilo in polajšanje, v bridkosti tolaži in krepča, kakor kroti in miri grešna nagnjenja. Kdo ni doživel in ni izkusil ali na sebi ali pri bližnjem, kako se človek, če v jezi ali v katerikoli strasti izusti ostudno ime hudega duha, kako se še huje razjari, se še bolj raztogoti in razburi. O ko bi jeze in maščevanja kipeč človek v svoji strastni razburjenosti zaklical milo, krotko in blaženo ime Marijino, hitro bi se pomiril, pa bi nemudno postal krotkejši in pohlevnejši. Semkaj spadajo sv. Bernarda klaravalskega ganljive besede, katere je zapisal o Mariji morski zvezdi: »Ako se vzdi-

gujejo viharji skušnjav, ako zadeneš ob pečine bridkosti, poglej na zvezdo, kliči Marijo. Se li jeza, lakomnost, poželjivost mesa zaganjajo v čolnič tvojega srca, kliči Marijo. Ako te prevzema groza tvojih grehov, nemir vesti, strah pred sodbo, ako se pogrežuješ v brezno žalosti in obupnosti, spominjaj se Marije. V nevarnostih, v nadlogah, v potrebah in dvomih misli na Marijo, kliči Marijo. Da pa zadobiš pomoč njene priprošnje, ne odstopaj nikdar od vzgledov njenega življenja. Ako njo posnemaš, ne boš zašel s prave poti; ako njo kličeš, ne boš obupal; ako te ona drži, nikdar ne padeš; ako te ona varuje, te nič ne plaši; ako te ona vodi, se ne utrušiš; ako ti je ona mila, dospeješ varno v pristanišče. Tako bodeš čutil v sebi, kako resnično govori evangelist, pišoč: »In devici je bilo ime Marija.« (Hom. 2. de laud. Virg. matris super missus est).

Pozdravljajte torej Marijo. (Rim. 16, 6). Njeno milo ime bodi vam vedno ljubo in drago, sveto in blaženo v veselju in trpljenju, v življenju in smrti. Ave Marija! Češčena si Marija!

3. Še z globjim spoštovanjem in še s pristrčnejšo ljubeznijo do izvoljene device nazareške nas morajo napolnjevati nadalnje prevzvišene besede angeljskega počeščanja, besede milosti polna, katere obsezajo najvišjo hvalo pozdravljene, nanznanjajo vse njene izredne prednosti, jo značijo kot izvoljeno posodo milostij.

Milosti si polna, kako skrivnosten pozdrav! Beseda milost že izraža vse. Le milost daje duši lepoto, ji daje bogastvo. Brez milosti božje se nihčer ne more večno vzveličati. Brez milosti božje je duša silno revna, je tako rekoč mrtva, ker pogreša nadnaravnega življenja. Kaj je, vprašam, bogatin, naj si je tudi oblečen v škrlat in svilo, brez svatovskega oblačila milosti pred Bogom? Reven berač je. In berač, dasi zavit v raztrgano haljo pa oblečen v svatovsko oblačilo nebeške milosti, je meščan nebeškega Jeruzalema. Posvečujoča milost božja je najiminitnejši in najdražji dar nebeški; je učinek božje ljubezni in blagosti, ki dela človeka otroka in prijatelja božjega pa ga napravlja dediča nebeškega kraljestva. Milost posvečuje človeško dušo v vredno prebivališče sv. Duha, jo napolnjuje z nadnaravnim bleskom, jo prešinja z nebeško lepoto in rajsko milobo. Sv. Terezija, posebno pomiloščena od Boga, je videla nekega dne dušo v stanu milosti. In trdila je, da je vsa posvetna lepota in krasota proti njej, kakor senca proti solncu. In te notranje, nadnaravne milosti božje je prejela Marija najzvrhanejšo mero. Zato jo je pozdravil angelj, rekoč: Milosti si polna. Zaradi te polnote milosti nadkriljuje Marija vse angelje, preseza vse svetnike in vse ljudi.

Že v prvem trenutku svojega spočetja, to je, kakor hitro se je duša združila s telesom, je bila Marija milosti polna, ker je edina bila izvzeta splošne postave izvirnega greha, katero je pred skoro tritisoč leti kralj David priobčil z besedami slavno znanega miserere-psalma: »Glej, v krivičnosti sem spočet in v grehah me je spočela moja mati.« (Ps. 50, 7). V trajni spomin te Marijine prednosti, kateri ni primere, se je vpeljal zgodaj praznik brezmadežnega spočetja, o katerem imamo prvo zanesljivo poročilo iz leta 675. 1). Leta 1708 je postal zapovedan praznik. Z največo svečanostjo

1) Glej Alois Bader, Lehrbuch der Kirchengeschichte. Ediert von Pider-Moser. Innsbruck, 1894. Str. 87.

se obhaja ta svetek sem od dne 8. decembra 1854, ko so papež Pij IX., blagega spomina, v slovečem verskem odloku »Ineffabilis Deus« z dne 8. decembra 1854 oznani vsemu katoliškemu svetu versko resnico, da je bila preblažena devica Marija po posebni milosti in predpravi vsemogočnega Boga z ozirom na zasluženja Jezusa Kristusa, odrešenika človeškega rodu, v prvem trenutku svojega bitja obvarovana vsakega madeža izvirnega greha.

Ko se je proglasila ta razodeta resnica, o kateri bi smeli reči, da ni mogoča pri ljudeh, pa mogoča je pri Bogu, pri katerem je vse mogoče (Luk. 1, 37), ko se je, pravim razglasila ta razodeta resnica, zagnali so zoperniki svete cerkve divji krik, se ve po krivici in zato brez vspeha. Ta nauk ni nikakor tako nejasen ali celo zdravi pameti nasproten. Naša prva mati Eva je povsem drugače prišla na svet, kakor katerikoli njenih potomcev, ker ni imela niti očeta niti matere in ni prinesla s seboj na svet greha, pač pa čisto, pravično in nedolžno dušo. Marija novozakonska Eva starozakonski Evi v tem ni bila enaka, ker je imela očeta in mater, Joahima in Ano, kakor imajo očeta in mater drugi človeški otroci. Pa Marija je bila Evi podobna v tem, da je tudi njena duša od prvega trenutka svojega vstvarjenja ostala greha čista, to se pravi, Marija je brez madeža izvirnega greha spočeta. V sv. Pismu beremo: »Mi smo po natori otroci jeze« (Efež. 2, 3), ker smo v grehu spočeti, zato se tudi novorojenci krščujejo, da se jim odvzame ta greh in sovraštvo božje. Mariji pa je rekel angelj: Milosti si polna. Tako vendar ne moremo reči grešni duši, otroku jeze božje, sosebno ne, ako ni prejel sv. krsta, kakor Marija ne. Če bi torej ne imela ona, od katere je prišel odrešenik, milosti, katero je imela Eva, od katere izvira greh, ob vstvarjenju iz Adamovega rebra, ali katero mi prejmemo pri sv. krstu, namreč čisto, pravično in neomadežano dušo, tedaj bi pač ne bila milosti polna. Marija takrat ni bila in ni mogla biti krščena, torej je morala od začetka obvarovana biti izvirnega greha. Milosti polna biti in ob enem omadežano dušo imeti, je tako nemogoče, kakor bela noč, kakor suha voda, kakor mrzel ogenj. Milost je sama ob sebi popolnoma nasprotna grehu. Marija je potemtakem morala kakor Eva ob svojem začetku biti brez greha. In res je tudi milost našla pri Bogu (Luk. 1, 20), po kateri je njeno telo in njena duša postala vredno prebivališče Sina božjega, kakor nas uči lepa molitev v lavretanskih litanijah.

Marija je nadalje milosti polna, ker je ostala prosta kakor podedovanega greha tako tudi vsakega osebnega greha in je dospela do najvišje stopnje svetosti in pravičnosti. Poleg tega je milosti polna kot mati Kristusa Jezusa, kateri je sam milost božja in kateri je prinesel to milost vsem ljudem. »Apparuit enim **gratia Dei salvatoris nostri** omnibus hominibus.« (Tit. 2, 11). Prikazala se je namreč **milost Boga našega Vzveličarja** vsem ljudem. Marija je v polnem pomenu besede mati milosti božje. Ona je tista častitljiva hiša, katero si je postavila božja modrost. (Eccl. 24, 15). Naposled je Marija milosti polna, ker je bila v nebesih k največi časti in slavi povišana in ker more tudi nam deliti od izobilja svojih milostij, kakor se cerkveni odpustek opira na bogati zaklad, katerega ima sv. cerkev v preobilnih zasluženjih in zadostenjih Jezusa Kristusa, preblažene device in svetnikov, in iz katerega more božji pravičnosti zadoščevati za časne kazni grehov.

Marija sme in more klicati s svetopisemskimi besedami: »Pri meni je bogastvo in čast, preobilno premoženje in pravica... da obogatim tiste, kateri me ljubijo.« (Prig. 8, 18. 21). In angeljski učenik sv. Tomaž piše kaj primerno: »Marija ni bila milosti polna le za sebe, mnogoveč tudi za vse ljudi. Vsak svetnik je sicer prejel milosti, da je pospeševal vzveličanje drugih. Marija pa je bila z milostmi tako napolnjena, da je mogla sodelovati k vzveličanju vsega sveta, ker je za Jezusom samo le njej lastno. Zatorej se moreš o kristijan v vseh nevarnostih rešiti vsega hudega in moreš po priprošnji te častitljive device večno vzveličanje zadobiti; ker ona je skrivnostni stolp Davidov, na katerem visi tisoč ščitov, to je, gotovih pripomočkov v vseh nevarnostih. Tudi pri vseh dobrih delih moreš zadobiti od nje pomoči, ker pravi: V meni je upanje življenja in čednosti. (Eccli. 24, 25). Zatorej pa pozdravljajmo, preljubi v Gospodu, zmirom prav zaupno Marijo z besedami nadangelja Gabrijela: Češčena si, milosti polna. Prosimo mi, ki smo milosti prazni in revni, neprenehoma Marijo, milosti polno in bogato, da bomo po njeni mogočni priprošnji v prihodnje vedno premožni na milosti božji, katera je največa dobrota, pa je kal neumrljivosti, je kal rajske radosti in nebeške glorijske. O predobrotna devica prosi za nas in pomni, da še nikdar ni bilo slišano, da bi bil zapuščen, kdor je v tvoje varstvo pribežal, v tvojo pomoč klical, tvoji priprošnji se priporočil. Izprosi nam milost, da kakor si ti brez greha na svet prišla, se mi vsaj brez greha iz sveta ločimo. Ave, gratia plena! Češčena si, milosti polna!

4. Da bi nebeški poslanec še višje povzdignil obilnost darov in milostij v Mariji, je govoril nadaljnje besede: Gospod je s teboj, katere pomenijo, da je Gospod Bog na prav poseben način s sveto deviško materjo, to pa ne le po izobilju milosti, temveč zlasti po včlovečenju večne Besede v njej, in sedaj po nebeškem veličastvu, po katerem je z Bogom popolnoma sklenjena.

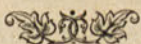
Gospod je s teboj. Ko se je angelj prikazal sodniku Gedeonu, mu je rekel: »Gospod bodi s teboj, ti krepostni junak«. (Sodn. 6, 12). Ko je Booz obiskal svoje ženjice, jih je ogovoril z besedami: »Gospod bodi z vami«. (Rut 2, 4). Ta prelepi pozdrav je celo cerkev sprejela med svoje svete obrede, naročivši svojim služabnikom, da pri daritvi sv. meše sedemkrat pozdravijo ž njim verne kristijane. Kralj David je umirajoč govoril svojemu sinu Salomonu: »Moj sin, Gospod bodi s teboj; in daj ti srečo.« (I. Kron. 22, 11). Oče Tobija je poslal mladega Tobijo in njegovega spremljevalca na daljno pot z živo željo: »Srečno potujta, Bog bodi z vama na potu in njegov angelj vaju spremljaj.« (Tob. 5, 21). Ko je mladi junak David šel v boj zoper velikana Golijata, klical mu je kralj Savel, rekoč: »Pojdi, Gospod bodi s teboj.« (I. Kralj. 17, 37). V resnici ni lepšega pa ni blagoslovitejšega pozdrava, kakor je pozdrav: Gospod bodi s teboj. In zato je tudi Gabrijel rekel Mariji: Dominus tecum. Gospod je s teboj. S temi besedami pozdravlja angelj Marijo ter ji častita, da se je kot mati božja tesno sklenila z Gospodom, tako da je bil Gospod ž njo in ona z Gospodom.

Zares, Gospod je bil z Marijo, ko je Jezusa božje dete nosila pod svojim brezmadežnim srcem, ko so pastirci in Modri v betlehenskem hlevu našli dete z Marijo in je molili. Gospod je bil ž njo, ko je vzela božje dete in bežala v Egipt, ko je otroka darovala v tempelju, kjer sta ga molila starček Simeon in prerokinja Ana.

Gospod je bil z Marijo, ko je dvanajstletnega mladeniča Jezusa peljala v Jeruzalem v tempelj in odtod spremljala v Nazaret, kjer je trideset let ž njo prebival in ji bil pokoren. Gospod je bil z Marijo v Kani galilejski, kjer je Jezus posvetil in blagoslovil zakon in na priprošnjo svoje matere storil prvi čudež. In Gospod je bil z Marijo, ko je njen božji Sin na gori Kalvariji na križu visel in jo izročil kot mater svojemu ljubljenu učenču Janezu.

Pa kakor je bil Gospod z Marijo, tako je bila tudi Marija, podoba pravičnosti, z Gospodom po svoji ponižnosti, čistosti, pokorščini, trdni veri, goreči ljubezni. O da bi tudi mi vsi mogli reči: Gospod je z nami. Toda Gospod bode z nami, ako bodemo mi z Gospodom. (I. Tes. 4, 16). Gospod bode z nami, ako se z grehom ne ločimo od njega, temveč se ž njim združimo po čednostnem, bogoljubnem življenju, po svetosti in pravičnosti. V tesnem zjedinjenju z Bogom so iskali in našli svetniki nebesa že na tem svetu. Veliki seraf v človeški podobi, sv. Frančišek Asiški, je v tem zjedinjenju klical poln nebeške radosti: »Moj Bog in moje vse!« Glasoviti puščavnik manreški sv. Ignacij Lojolan je vzdihoval v takem zamaknjenju: »Gospod, ko bi te vendar poznali ljudje!« In vzveličani Tomaž Kempčan, zvedeni mojster bogoljubnega življenja, zagotavlja: »Biti brez Jezusa je muke poln pekel; biti z Jezusom, je sladek raj. Kdor živi brez Jezusa, je najrevnejši pri vsem bogastvu; kdor pa je ž njim sklenjen, je najbogatejši pri vsej revščini.« Gospod ostani pri nas na mogočno priprošnjo tiste, s katero si bil, si in bodeš vedno na celo odličen način! Ave Maria! Dominus tecum! Češčena si Marija! Gospod je s teboj!

K temu doslej premišljevanemu pozdravu je Gabrijel pristavil še slavitev: Blagoslovljena si med ženami. Ker pa je mati Janeza Krstnika, sv. Elizabeta, o Marijinem obiskovanju ponovila prav tiste besede, bodemo to blagroyanje premišljevali v drugem delu. — Ko je Marija slišala nenavadni pozdrav, poroča dalje sv. evangelist Lukež, »se je prestrašila nad angeljevim govorjenjem in je mislila, kakošno bi bilo to pozdravljenje. In angelj je rekel: Ne boj se Marija, ker milost si našla pri Bogu. Glej, spočela bodeš v svojem telesu in rodila Sina, in imenuj njegovo ime Jezus... Marija pa je rekla angelju: Kako se bode to zgodilo, ker moža ne poznam? In angelj je odgovoril in ji dejal: Sveti Duh bode prišel v tebe in moč Najvišjega te bode obsenčila... In glej, Elizabeta tvoja teta je tudi spočela sina v svoji starosti... Ker pri Bogu ni nemogoča nobena reč. Marija pa je rekla: Glej, dekla sem Gospodova, izgodi se mi po tvoji besedi. In angelj je šel od nje.« (Luk. 1, 29—38).

II.

Po prečudežnem in preimenitnem pozdravu angeljevem se je vzdignila Marija, pa je šla jaderno čez gorovje v Hebron, mesto judejsko. In je stopila v hišo Zaharijevo in pozdravila Elizabeto. In zgodilo se je, ko je Elizabeta zaslišala pozdrav Marijin, je poskočilo dete v njenem telesu. In Elizabeta je bila napolnjena s svetim

Duhom in je zaklicala z velikim glasom in rekla: Blagoslovljena si med ženami in blagoslovljen je sad tvojega telesa. In od kod meni to, da pride mati mojega Gospoda k meni? Blagor tebi, ki si verovala; ker izpolnilo se bode, kar ti je bilo napovedano od Gospoda. (Luk. 1, 39—45).

V pravičnem priznanju visokega pomena tega evangeljskega poročila je naša sv. cerkev v vedni spomin na ta znameniti dogodek ustanovila poseben praznik, praznik obiskovanja Marijinega, katerega obhajamo vsako leto dne 2. meseca julija. Preslavni papež Pij IX. (1846—1878) so ta praznik dne 31. meseca maja 1850 povzdignili v praznik druge vrste »v stalni spomin hvaležnosti do častitljive device, katera je njim in krščanskemu ljudstvu čudovito pomagala, tako da so se mogli povrniti v Rim, oproščen sovražnega jarma«.

1. Blagoslovljena si med ženami. Kakor Gabrijel, moč božja, je tudi Elizabeta, sodba božja, preblaženo devico in mater Marijo slavila kot blagoslovljeno med ženami, da je tako slavna in častita postala pri angeljih v nebesih in pri ljudeh na zemlji. Beseda blagoslovljena pomenja toliko, kolikor oblagodarjena, blažena. Po vsej pravici se Marija hvali in slavi kot najbolj blagoslovljena, kot najsrečnejša in najodličnejša med vsemi svojega spola, ker je bila izmed vseh izvoljena in povišana k največi časti, k časti matere božje, ker je bila in ostala mati in devica, in ker je prinesla svetu blagoslov, kakor Eva prekletstvo.

Pač nahajamo v stari zavezi srečne in častitljive žene, toda Marija, povišana nad vse stvari, presega vse v sreči, v blagoslovu in v veličju. Blagoslovljena je bila blagodušna Sara, ko je v dolini Mambre zagledala tri angelje in je iz njihovih ust prejela veselo vest, da bode v visoki priletnosti osrečena s sinom. (Gen. 18, 1—5). Blagoslovljena je bila Rahela, ko je postala mati onega pobožnega Jožefa, ki je bil po svoji nedolžnosti ljubljenec božji in je po svojem voljnem trpljenju postal rešitelj Egipta in svojega lastnega ljudstva. (Gen. 30, 22—24). Blažena je bila med ženami Johabed, ki je ob času najhujšega robstva Izraelovega rodila dečka, kateri je na kraljevskem dvoru v Egiptu dorastel v onega močnodušnega in krepkovoljnega moža Mozesa, ki je rešil Izrael sužnosti in je postal voditelj in postavodajalec izvoljenega ljudstva. (Eksod. 6, 20). Vse hvale in vse slave vredna je ona junaška mučenica za postavo božjo, makabejska mati, ki je med svojimi sedmerimi sinovi pogumno stala kot priča za božjo zapoved, in katere mučeniški venec se leskeče v sedmerem žaru mučeništva njenih sinov. (II. Mak. 7, 1—42). Srečne in blagoslovljene so bile vse te žene, in vendar jih nobeden angelj ni preslavljal blagoslovljenih med ženami.

Mnogo izraelskih hčerá vidimo povzdignjenih k izredni časti in slavi. Estera, polna kreposti in strahu božjega, je bila povišana na prestolje ogromnega perzijskega kraljestva ter je postala priprošnjica za svoje ljudstvo, ki je bilo v smrtni nevarnosti, in je osrečila svoj narod. Toda kje beremo, da bi ji bil nebeški poslanec sporočil pozdravljenje? — Kdo ne pozna in ne občuduje Judite, najhrabrejše junakinje med izraelskimi junakinjami? Ko je Holofernu, vojskovodji Asircev in zakletemu sovražniku Izraelcev, glavo odsekala in se vrnila v osvobojeno mesto Betulijo, popevala je tako resnično kakor lepo: »Hvalite Gospoda našega Boga, ki ni zapustil onih, kateri so v njega

zaupali. Nad menoj svojo deklo je dopolnil svoje usmiljenje, katero je obljubil Izraelovi hiši, in je umoril po moji roki sovražnika svojega ljudstva to noč«. (Jud. 13, 17. 18). Knez ljudstva, kralj Ozija, je poklical junakinjo k sebi in jo je pohvalil, rekoč: »Blagoslovljena si ti o hči od Boga Gospoda Najvišjega pred vsemi ženami na zemlji . . . Danes je Gospod tako povišal tvoje ime, da ne bo izginila tvoja hvala iz ust ljudij, ki se bodo spominjali moči Gospodove, na večno«. (Jud. 13, 23—25). In Joahim veliki duhoven je prišel iz Jeruzalema v Betulijo z vsemi svojimi duhovniki, da bi videli Judito. In ko je ta izšla k njim, so jo vsi blagorovali enoglasno, kličoč: »Ti si slava Jeruzalema, ti veselje Izraela, ti čast našega naroda. Ker si možko ravnala, in vtrjeno je bilo tvoje srce, ker si čistost ljubila. Zato te je tudi roka Gospodova okrepila, in zato bodeš blagoslovljena vekomaj. In vse ljudstvo je pritrjevalo: Zgodi se, zgodi se«. (Jud. 15, 9—12). Toda kje je, vprašam, angelj, ki slavi Judito blagoslovljeno? Kje se prikaže poslanec božji s pozdravom do nje? To odlikovanje je došlo edino le Mariji, katera je peklenškemu sovražniku strla glavo, katera nam je rodila mesijo, odrešenika in vzveličarja.

Marija sama, razsvetljena od sv. Duha, je spoznala vse, kar ji je Gospod visokega, velikega in slavnega storil; spoznala je, da je in ostane blagoslovljena med vsemi ženami, zato se je radovala v Gospodu svojem Bogu in je pela v preroškem duhu: »Glej, odslej me bodo srečno imenovali vsi rodovi. Ker velike reči mi je storil On, ki je mogočen in katerega ime je sveto«. (Luk. 1, 48. 49). Ako se je kedaj izpolnila kaka preroška beseda, dopolnila se je in se še vedno dopolnjuje beseda Marijina: Glej, odslej me bodo srečno imenovali vsi rodovi! Srečno in blaženo so jo imenovali apostoli, ki so se zbirali krog matere svojega Gospoda in mojstra in so bili z njo složni in stanovitni v molitvi. (Dej. apost. 1, 14). Srečno so jo imenovali mučenci v temnih grobnicah katakomb, kjer se že nahajajo prav lepe podobe Marijine. In kdo šteje nebrojno trumo svetih spoznavalcev in svetih učenikov, ki so Marijo srečno imenovali in proslavljali? Slavijo jo krščanska ljudstva in krščanski narodi, krščanske države in krščanska kraljestva, dežele in mesta, poveljujejo jo krščanski učenjaki in umetniki, pesniki in slikarji; časté jo sleharni dan še milijoni pobožnih duš, otrok in starčkov, devic in mater. Povišujejo jo visoki in nizki, bogati in revni, bolni in zdravi. Ona je v resnici blagoslovljena med ženami. Zlasti pa je še blagoslovljena, ker je že slišala iz ust večnega sodnika srečno in sladko besedo blagoslova, katero bodo pravični slišali šele sodnji dan: »Pridi, blagoslovljena mojega Očeta, in posesti kraljestvo, ki ti je bilo pripravljeno od začetka«. (Mat. 25, 34). *Benedicta tu in mulieribus!* Blagoslovljena si med ženami!

2. Hvalitvi blagoslovljene med ženami je pridodala sv. Elizabeta še drugo hvalo: In blagoslovljen je sad tvojega telesa.

Ta pristavek je prebogat skrivnostij in je dopolnitev besed Izaije, največega preroka: »Tisti dan bode mladika Gospodova veličastna in slavna, in sad zemlje bode mnogo hvaljen in v veselje tistim, ki bodo rešeni v Izraelu«. (Iz. 4, 2). Sad daje drevesu šele pravo vrednost. Marija bi ne bila blagoslovljena in slavljen med ženami sveta, ko bi ne bila rodila Jezusa Kristusa, Bogačloveka. Eva je vzela sad in nam je prinesla smrt. Marija je dala sad in nam je pridobila življenje. In ta sad je hvaljen

in blagoslovljen, je češčen in moljen v nebesih in na zemlji. Od tega neskončno plemenitega sadu izvira tudi milost brezmadežnega spočetja, pa izhaja vrednost in čast, izhaja vsa velikost in visost Marijina.

Matere postajejo slavne po svojih slavnih otrocih. V svetih knjigah nahajamo več mater, katerim je bilo rojstvo njihovih otrok naznanjeno. Sari je bil podarjen Izak, sin obljube, nad katerim je počival blagoslov očakov in od katerega je izhajalo izvoljeno ljudstvo. — Ženi pobožnega Manuve je bil obljubljen Samson, kateri je ponižal sovražnike Izraelove. (Sodn. 13, 3). — Tudi Janez Krstnik je čudežno obljubljen otrok milosti, s katerim se je pričel novi zakon in se je pričela doba milosti božje, kakor napoveduje to že njegovo ime. — Vse te izvoljene otroke božje, očaka Izaka, sodnika Samsona in Janeza predhodnika mesijinega nedomerno presega v časti ono prečudežno dete, čegar rojstvo je angelj Gospodov Mariji oznanil z besedami: »Glej, spočela boš v svojem telesu in rodila Sina, in imenuj njegovo ime Jezus. On bode velik in Sin Najvišjega imenovan. In Gospod Bog mu bode dal prestolje njegovega očeta Davida, in bode kraljeval v hiši Jakobovi in njegovega kraljestva ne bode konec«. (Luk. 1, 31—33).

Ta Jezus torej, Sin Najvišjega, lastnik prestolja Davidovega, kralj v hiši Jakobovi, katerega kraljestva ne bode konec, ta Jezus, pravim, je blagoslovljeni sad Marijinega telesa, je večno blaženi dar, »po katerem nas je Bog Oče blagoslovil z vsem duhovnim blagoslovom in z vsemi nebeškimi dobrotami, in nas je odločil za sebe v posinovljenje po sklepu svoje volje, v hvalo svoje častitljive milosti, s katero nas je obdaril po svojem ljubem Sinu, v katerem imamo odrešenje po njegovi krvi, odpuščenje grehov po bogastvu njegove milosti«. (Efež. 1, 3. 5. 6. 7). Ta preblaženi sad vsekdar deviškega telesa Marijinega, Jezus, je po svojih mnogih in velikih čudežih ganil evangeljsko ženo, da je njegovo mater javno počastila, ko je glasno zaklicala tje v zbrano množico: »Blagor telesu, katero je Tebe nosilo, in blagor prsim, katere so Tebe dojile«. (Luk. 11, 27). Prelepo tolmači sloviti razlagalec sv. Pisma Kornelij a Lapide besede »in blagoslovljen je sad tvojega telesa«, ko namreč piše: Ti o Marija si najsrečnejša med vsemi ženami; pa vzrok te tvoje sreče je dete, katero je počivalo pod tvojim deviškim srcem. Ne zato, ker si ti blagoslovljena, je blagoslovljen sad tvojega telesa, temveč ker te je tvoj božji Sin, katerega si v svojem telesu nosila, napolnil z blagoslovom, ki je sam začetnik in vir vsega blagoslova, nad vse blagoslovljen v nebesih in na zemlji, zato si ti blagoslovljena in oblagodarjena pred vsemi tvojega spola. Blagoslovljena si, ker je blagoslovljen sad tvojega telesa. (In Luc. 1, 42. Ed. Paris. 1877. tom. XII. pag. 31). Blagoslovljeni sad Marijinega telesa je večno blaženi sad, o katerem govori božji Vzveličar, rekoč: »Vzemite in jejte, to je Moje telo. (Mat. 26, 26). Resnično, resnično vam povem, ako ne bote jedli mesa Sinu človekovega in ne bote pili njegove krvi, ne boste imeli življenja v sebi. Kdor je Moje telo in pije Mojo kri, ima večno življenje, in Jaz ga bodem obudil sodnji dan. Ker Moje meso je res jed in Moja kri je res pijača. Kdor je Moje meso in pije Mojo kri, ostane v Meni in Jaz v njem«. (Jan. 6, 54—57). O da bi ta preblaženi sad, ki je hrana za večno življenje, zmirom radi zavživali vsi moji škofljani!

Na božjem blagoslovu je vse ležeče. Ta prigovor je resničen. Ali najboljši in najbogatejši blagoslov božji je Jezus Kristus, pot in resnica naša in naše življenje. Največi

blagoslov za svet je Jezus Kristus, blaženi sad vselej neoskrunjenega telesa Marijinega. Zato pa častimo, ljubimo in povečujmo vse hvale in časti vredno devico, slavo Nazareta, kras cerkve božje, ponos krščanskega ljudstva. Et benedictus fructus ventris tui, Jesus! In blagoslovljen je sad tvojega telesa, Jezus!

3. Da bi bilo zavsem jasno in določeno, kdo je blagoslovljeni sad Marijinega telesa, je zaukazal papež Urban IV. (1261—1264) leta 1262, naj se zgoraj navedenim besedam sv. Elizabete pridene ime Jezus, ki pomenja odrešenik, vzveličar.

To ime je Marija po božjem naročilu dala Sinu božjemu. Nadangelj je namreč rekel Mariji: »Glej, spočela bodeš v svojem telesu in rodila Sina, in imenuj njegovo ime Jezus«. (Luk. 1, 31). Sv. Jožefu pa je dejal angelj: »Ne boj se, k sebi vzeti Marije svoje žene; kar bode namreč v njej rojeno, to je od sv. Duha. Rodila pa bode Sina, in imenuj njegovò ime Jezus, ker on bode rešil svoje ljudstvo njegovih grehov«. (Luk. 1, 20. 21). To ime je torej od Boga. In zato je tudi molitev Češčena Marija tako sveta in tako veljavna, ker se nahaja v njej premogočno ime Jezus, o katerem je pisano: »Resnično, resnično vam povem, ako bodete Očeta prosili v Mojem imenu, vam bode dal«. (Jan. 16, 23). To je presveto in preslavno ime, o katerem poje psalmist: »Gospod, naš Bog, kako čudežno je tvoje ime na vsej zemlji!«. (Ps. 8, 1). To je preveljavno ime, v katerem je prvak apostolov sv. Peter iz materinega telesa hromega ozdravil in o katerem je nato pred velikim zborom pričal z vsem povdarkom: »Znano bodi vam vsem in vsemu ljudstvu Izraelovemu, da v imenu Jezusa Kristusa Nazarečana, katerega ste vi križali in katerega je Bog obudil od mrtvih, stoji ta pred vami zdrav. Ta je kamen, katerega ste vi zidavci zavrgli, kateri pa je postal vogeljni kamen. In v nikomer drugem ni vzveličanja; ker nobeno drugo ime pod nebom ni dano ljudem, v katerem bi se mogli mi vzveličati«. (Dej. ap. 4, 10. 11. 12). To je preveličastno ime, o katerem piše sv. Pavel, da je ime nad vsa imena in da se naj v imenu Jezusovem klanja vsako koleno teh, ki so v nebesih, na zemlji in pod zemljo, in da naj vsak jezik spričuje, da je Gospod Jezus Kristus v časti Boga Očeta. (Filiplj. 2, 9—11).

V spodobno posvečevanje in češčenje tega presvetega imena je postavila cerkev poseben praznik, dasiravno božji Vzveličar tega imena ni dobil ta dan, temveč osem dnij po rojstvu na praznik obrezovanja. Zato se na praznik imena Jezusovega bere taisti evangelj, kakor novega leta dan, ki je sicer najkrajši ali je najobsežnejši celega leta in obstoji le iz sledeče vrste: »Ko je bilo osem dnij dopolnjenih, da je bil otrok obrezan, dano mu je bilo ime Jezus, katero je bilo imenovano od angelja, predno je bil spočet v materinem telesu«. (Luk. 2, 21). Praznik je sicer mlad in nov, ali pobožnost je stara in davna. Dvomiti pač ne smemo, da so si že prvi kristijani prizadevali na vse moči, da se to ime od vseh posvečuje. (Mat. 6, 9). Nekako češčenje tega najsvetejšega imena je prvi vpeljal sv. Bernardin sijenski iz frančiškanskega reda († 1414), ki je po svojih pridigah poslušalcem pokazoval ploščico, na kateri je bilo to ime med žarki narisano. Določeneje in splošneje so presveto ime Jezusovo začeli častiti za papeža Siksta V. (1471—1484) in Klementa VII. (1523—1534). Ta poslednji vrhovni vladar sv. cerkve je leta 1530 ta praznik odločil za 14. dan meseca januarija, toda le za družino sv. Franciška. Na nujno prošnjo cesarja Karola VI. (1711—1740) je raztegnil papež

Inocencij XIII. (1721—1724) leta 1721 ta svetek na vso cerkev in je zapovedal, da se naj s sposebno mešo obhaja drugo nedeljo po razglašenju Gospodovem. — V počeščenje tega božjega imena so se vpeljale tudi litanije presvetega imena Jezusovega. Sv. oče papež Leon XIII. so dne 16. januarija 1886 vsem vernikom, ki te litanije pobožno molijo, podelili odpustek tristo dnij. Te preljubeznive litanije so poleg litanij vseh svetnikov in lavretanskih tretje, katere je cerkev odobrila in dovolila za očitno službo božjo.

K poveličevanju prevzvišenega imena Jezusovega mnogo pripomore mično znamenje imena Jezusovega, katero prav pogosto nahajamo v cerkvenem in zasebnem življenju. Sveti se nad cerkvenimi vrati, pa krasi altarje, križe, bandera, slike in kipe, mešno opravo, kelihe, monštrance in drugo cerkveno orodje. Vem, predragi mi v Gospodu, da ste že vsi to podobo videli in ogledovali; ali pa ste jo tudi vsi umeli, tega ne vem tako gotovo. In zato se mi ne dozdeva odveč, to mikavno znamenje, imenovano tudi monogram ali imenopis Jezusov, vam pobliže razjasniti. Symbol ali znak božjega imena Jezusovega obstoji iz treh latinskih pismen I H S, katera imajo navadno v sredi nad seboj še križ in pod seboj tri žeblje, stiskajoče se s svojimi konicami. Celo podobo obkroža še semtertje žarni venec . Posamezni pisatelji razlagajo ta sveti grb: Jesus hortator Sanctorum. Jezus hrabrost svetnikov. Drugi: Jesus homo salvator, ali Jesus hominum salvator. Jezus človek odrešenik ali Jezus odrešenik ljudij. Še drugi berejo: In hoc salus, ali tudi Jesus hostia salutaris. V njem je vzveličanje, ali Jezus je daritev vzveličavna. Častiti očetje jezuiti značijo s to podobo svoje redovno geslo: Jesum habemus socium. Jezusa imamo tovariša. Toda te tri skrivnostne črke so bile že davno v navadi, predno je bila družba Jezusova ustanovljena. Slovenski bi ta tri pismena brali in tolmačili: Jezus hrana svetnikov; ali Jezusu hvala slava; ali pa tudi Jezusa hvalijo Slovenci. Neredko srečamo razlaganje, po katerem te tri črke s pogledom na križ zgoraj in na žeblje spodaj izražajo stavek: Jezusa so judje, hajdje, sovražniki na križ pribili.

Najpravilnejše tolmačenje vtegne biti pač ono, po katerem rečene tri črke pomenjajo skrajšano ime Jezus. Toda kako? Prvo črko I in tretjo S nahajamo v imenu Jezus, ne pa druge H. Sicer pa je bila navada, pisati ime Jezus ne kakor sedaj s petimi črkami, marveč med I in e stavljati goltnico h, tako da se je beseda Jezus glasila s šestimi črkami Jhesus. To pričajo rokopisi sv. Pisma, mešnih knjig, brevijarijev in molitvenikov iz dobe pred iznajdbo tiskarstva. Celo v najstarejših natiskih nahajamo ime s šestimi črkami. Lastna imena so navadno skrajševali, kar se je posebno rado dogajalo s tolikokrat pisanim imenom Jezusovim. Pisali so prvi dve črki in pa zadnjo, torej Ihs, in sicer po tedanji šegi z malimi latinskimi ali mnogoveč s gotiškimi voglatimi pismeni. Črtica preko srednje črke h je značila, da se je beseda skrajšala. Ta poprečna črtica čez gornji del malega latinskega h pa izgleda kakor križ. — Da dotične tri črke res ne obsegajo nič druga, kakor imenokaz božjega Vzveličarja, je razvidno tudi iz nastopne razlage. Te tri črke se namreč smatrajo za okrajšavo grškega imena ΙΗΣΟΥΣ, Ἰησοῦς, torej IHS. Da na koncu ne stoji Σ temveč S prihaja od ondot, ker so grški imenopis polatinili. Črko H so pridržali ali zato, ker so pisali in izgovarjali Jhesus, kakor Johannes namesto Joannes; ali pa je H grški Η ali Eta, tako da je IHS toliko,

kakor IHΣ. — Razložitev, da pomenjajo znane tri črke ime Jezus, potrjuje pač tudi pogosto združenje obeh imenopisov IHS in XPC, to je Jezus Kristus; kakor tudi obeh znamenj IHS in **M**, to je Jezus, Marija.¹⁾

S pripomočjo cerkvene zgodovine se da ta mična staroslavna podoba Jezusovega imena tudi prav pametno pojasniti. Cesar Konstantin Veliki je po pripovedi Evsebija, očeta cerkvene zgodovine, leta 311 v vojski zoper Maksencija, zakletega sovražnika krščanstva, ob solnčnem zahodu v žarečih se večernih oblakih zagledal križ z napisom: In hoc signo vinces. Začetne črke teh četirih besed so vtegnili stari italijanski slikarji v spomin na ta izredni dogodek, morebiti zavoljo pogrešanja potrebnega prostora, rabiti le s prvimi tremi začetnicami. Ne redkokrat vidimo podobo križa nad srednjo črko in tri žeblje pod njo. Ako si namesto treh žebljev mislimo črko V, katera se je menda iz nevednosti spremenila v tri žeblje, imamo četiri črke: IHSV, to je: In hoc signo vinces. V tem znamenju bodeš zmagal.

Glejte, v Kristusu ljubljeni škofljani, kako umnostna in pomenljiva je podoba imena Jezusovega. Kader jo v prihodnje zagledate, spomnite se, kaj pomenja in nanzanja. Sploh pa hočemo vsi presladko ime svojega božjega Vzveličarja vedno v srcu nositi, je z besedo in dejanjem posvečevati in spoštovati, kakor je storil slavni apostol sv. Pavel, ki navaja v svojih zlatih listih to presveto ime 219krat in ime Kristus 400krat. Z vso pobožnostjo in vsem spoštovanjem hočemo klicati to najsvetejše ime in nikdar ga nočemo nepotrebno in nepremišljeno izgovarjati, še manje pa isto zlorabiti za kletev ali rotitev. Z vernim zaupanjem v moč in krepost tega imena hočemo klicati Jezusa z ozirom na obljubo našega Gospoda in učenika: »Karkoli bode Očeta prosili v Mojem imenu, vam bode storil, da bo Oče poveličan v Sinu. Ako Me bode česa prosili v Mojem imenu, vam bodem storil«. (Jan. 14, 13. 14). Klicati hočemo premoogočno ime s čistim in ponižnim srcem, to se pravi, v stanu posvečujoče milosti, v svetem Duhu; ker nihče ne more reči Gospod Jezus, kakor samó v svetem Duhu. (I. Kor. 12, 3). Posluževati se hočemo najlepšega in najčastitljivšega pozdrava: Hvaljen bodi Jezus Kristus! Pri tem se vdeležimo še odpustka petdeset dnij, kolikorkrat pri medsebojnem pozdravljenju izgovorimo te hvalne besede in se nam odgovori: Amen. Konečno še želimo po apostolskem opominu vse, kar storimo v besedi ali v dejanju, storiti v imenu našega Gospoda Jezusa (Kol. 3, 17), da bodo tako naša imena zapisana v knjigo večnega življenja. Da, Jezusu hočemo živeti, Jezusu hočemo umreti, Jezusovi hočemo biti živi in mrtvi. Blagoslovljen je sad tvojega telesa, Jezus!

¹⁾ V drugem delu znamenite knjige »Anton Joseph Binterim, Denkwürdigkeiten der christkatholischen Kirche« stoji na strani 361 opomba, da se ime IHΣΟΥΣ v grškem jeziku nahaja tako le skrajšano: IHC. — Na Angleškem in Irskem je najti starih cerkev, v katerih se to ime nahaja takole pisano: ihc. Ta h se ujema z grškim H ali η, c ob koncu pa je druga oblika za grški Σ, ki je bil v srednjem veku, ko so se z grščino malo pečali, zamenjan z latinskim S. — Sicer se pa tu in tam nahaja še tudi oblika IHN, katera znači tožilnik IHΣΟΥΝ. — Spomina vredno je še razlaganje, da so imenovane tri črke IHS soglasnice hebrejskega samostavnika Jehošua, ki pomenja to, kar Jezus, odrešenik, vzveličar.

III.

Zraven imena Jezusovega je še tudi ves naslednji del Češčene Marije dostavila sv. cerkev. Tretji in zadnji del angeljevega pozdravljenja, ki je pred vsem prošnja, kakor je prvi in drugi hvalitev, ne pelje nas kakor prva dva v Nazaret ali v Hebron, v Betlehem in Jeruzalem, temveč naravnost v nebesa. V nebesih, v največem veličastvu moramo poiskati Marijo, tje pred njeno prestolje se moramo v duhu povzdigniti, kader molimo: Sveta Marija, mati božja, prosi za nas uboge grešnike sedaj in ob naši smrtni uri!

1. V zadnjem oddelu Češčene Marije, ki ga hočemo sedaj razlagati in pre-mišljevati, začenjamo svoj nagovor do Marije z besedami: Sveta Marija. Zakaj? Zato, ker je Marija čisto posebno sveta, je kraljica vseh svetnikov. Marija je sveta, ker je imela posvečujočo milost božjo v višji in v obilnejši meri, kakor vse druge pametne stvari. Sveta pa je tudi, ker je nikdar ni druga stvar dosegla in je tudi sedaj ne doseza v katerikoli čednosti. Vse čednosti, katere vodijo k svetosti, ima Marija v najpopolnejši meri. Kaj je lepšega in ljubeznivšega, kakor čistost in nedolžnost? Ta angeljska čednost je bila v mnogih svetnikih in svetnicah velika in občudovanja vredna; toda kakor mesec in zvezde obledijo pred solčno svetlobo, tako izgine čistost največih in najljubeznivših svetnikov pred dovršeno čistostjo deviške matere Marije. Kaj je prijetnejše, pa kaj redkejše, kakor sveta ponižnost? To krepost je težavno, prav težavno pridobiti. Kdor si jo je pa pridobil, nad tem ima Bog in imajo ljudje največe dopadajenje. Tako ponižni so kajpada ljubi svetniki. Ali nobena svetnica in noben svetnik še ni bil tako ponižen, nobeden ni tako v vseh rečeh le Bogu čast dajal, nobeden ni bil v svojih očeh tako majhen in malovreden pri vsej notranji vrednosti in veljavi, ni bil tako vesel, ako je bil ponižan in pozabljen, tako skromen in pohleven v vsem življenju, kakor je bila Marija, dekla Gospodova. Najlepše pa se kaže svetost v ljubezni do Boga in do bližnika. Prav ta dvojna ljubezen podeli človeku pravico do svetosti. In to ljubezen je imela Marija v toliki meri, da bi bila vsaka primera z drugim človekom predrzna. Da, Marija je čisto posebno sveta, je svetnica v najodličnejšem pomenu te besede. O ko bi pač pomislili to vselej, kolikorkrat molimo sveta Marija. O ko bi se med molitvijo spominjali sedaj čednosti, kateri je obljubljeno gledanje obličja božjega, zatem čednosti, katera človeka tembolj povzdiguje, čimbolj ga na videz ponižuje, sedaj zopet potrpežljivosti in pokorščine, prav posebno pa požrtvovalne, dejanske ljubezni do Boga in do ljudij. Potem takem bi nas vsaka Češčena Marija, ki jo molimo, nagibala, da se bolj in bolj poganjamo za krščansko popolnost, da bolj in bolj napredujemo v svetosti in pravičnosti.

2. Nadalnji besedi mati božja nas uči, kaj imamo verovati o Mariji. Trdno namreč moramo verovati, da je Marija mati božja in da prav zato zasluži naše neomejeno češčenje, spoštovanje in vso našo ljubezen. Marija je v najpopolnejšem in v najresničnejšem pomenu besede mati božja ali božja porodnica. V sv. evangelju se ona imenuje mati Jezusova. Jezus pa je pravi človek in pravi Bog ob enem. Ker je Jezus Sin božji, kakor je Oče nebeški očitno pričal, rekoč: »Ta je moj ljubljeni Sin, nad katerim imam dopa-

dajenje (Mat. 3, 17), zato je njegova mati, Marija, mati božja in sme reči: Ta je moj ljubljeni otrok, nad katerim imam dopadajenje. Ona sme in more reči: Jaz sem mati, pa moj sin je Sin božji, zato sem jaz mati božja. Ti dve temeljni resnici katoliške cerkve sta neločljivo zvezani. Kdor veruje prvo, mora verovati tudi drugo; kdor taji prvo, mora zavreči tudi drugo. Tretje je izključeno. Seveda, Marija ni rodila Boga, rodila pa je Jezusa, čegar božja in človeška natora sta nerazdeljivo in nepomešano združeni v edinosti božje osebe. Ona je rodila telo, s katerim je druga božja oseba združena. Zato gre Mariji ime mati božja, kakor je tudi pozemeljska mati, mati celega človeka, ne samó le telesa, dasiravno rodi le telo ne pa duše.

Mati božja je ena edina in to je Marija, premilostljiva devica nazareška. To spričuje in dokazuje angelj Gospodov, ko govori: »Glej, spočela bodeš v svojem telesu in rodila Sina, in imenuj njegovo ime Jezus. Ta bode velik in Sin Najvišjega imenovan. Gospod Bog mu bode dal prestolje njegovega očeta Davida, in kraljeval bode v hiši Jakobovi vekomaj, in njegovega kraljestva ne bode konec«. (Luk. 1, 31—33). Ko se je Mariji to naznanilo zazdelo nemogoče, ker vsled obljube vednega devištva ni smela poznati moža, odgovoril je angelj in rekel: »Sv. Duh bode prišel v tebe in moč Najvišjega te bode obsenčila. Zato bode Sveto, ki bo rojeno iz tebe, imenovano Sin božji«. (Luk. 1, 35). Tukaj se dopolnjuje, kar je Izaija, ta evangelist starega zakona, prerokoval pred dobrimi sedemsto leti v slavni prerokbi, katera začjenja skoro z istimi besedami kakor dopolnitev: »Glej, devica bode spočela in rodila Sina, in njegovo ime bode imenovano Emanuel, Bog z nami«. (Iz. 7, 14). In sv. Elizabeta imenuje Marijo mater svojega Gospoda, to se pravi, svojega božjega odrešenika. »Od kod meni to, da pride mati mojega Gospoda k meni?« (Luk. 1, 43). In v drugem in v tretjem členu apostolske vere molimo: »In v Jezusa Kristusa, Sina njegovega edinega, Gospoda našega, kateri je spočet od sv. Duha, rojen iz Marije device«.

To temeljno resnico krščanstva je naša sv. cerkev vedno trdno in nepremično verovala, in jo je pogumno branila zoper vse sovražne napade. Slavni Marijin ali tretji občni cerkveni zbor, sklican leta 431 v Marijino mesto, Efez, je rešil pred vsem čast in slavo Marije device, ko ji je slovesno pripoznal ime mati božja, božja porodnica, θεοτόκος. Ko je namreč začel brezbožni Nestorij javno učiti, da se Marija ne sme imenovati mati božja, nastalo je grozno gibanje in nemirje med verniki, ki so se složno vzdignili zoper drznega krivega učenika, ki je sicer še tudi tajil božjo natoro Jezusa Kristusa. Pobožni puščavniki, ki so leta in leta živeli v tihi samoti, so prihiteli iz svojih skrivališč, da bi branili in zagovarjali odlične prednosti Marije, matere božje. Za papeža Celestina I. (422—432) so sklicali občni cerkveni zbor v mesto Efeško, katerega prebivalci so bili goreči Marijini častilci, kar spričuje velika Marijina cerkev, v katere svetih prostorih se je vršil cerkveni zbor. Med tem ko so se cerkveni očetje, 160 po številu, posvetovali o prevažnem predmetu, je pobožno, Kristusu in Mariji vdano krščansko ljudstvo stalo od jutra do večera pred vrati krasne cerkve. Ko pa na večer odprejo cerkvena vrata, in ko sv. Ciril, patrijarh Aleksandrijski, z močnim glasom naznani čakajoči množici, da je Nestorij obsojen in od svoje službe odstavljen, nastalo je krog in krog veselo klicanje: »Sovražnik častiljive device je propal. Slavna in vsekdar

zmagovalna mati božja naj živi!» Neizmerno je bilo veselje. Ker je bil legel že mrak na mesto, spremljali so škofe s plamtečimi bakljami po čarobno razsvetljenih mestnih ulicah in trgih v njihova stanovanja. Pobožne gospe in device so zažigale dišeče kadilo na trgih, po katerih je šel slovesni sprevod.

Ko se je sv. Ciril v svoje nadpastirsko mesto Aleksandrijo vrnil in sklep občnega zbora svojim školljanom oznanil, nastala je tudi tukaj nepopisna radost. Prav tako se je godilo povsodi, kamor je dospelo preveselo poročilo. Trdovratnega Nestorija pa je zadela strašna kazen. Segnil mu je jezik, in revež je v najstrašnejših bolečinah umrl v Egiptu leta 440. Njegovi krivi nauki so bili za sv. papeža Leona I. Velikega (440—461) na občnem cerkvenem zboru v Kalcedonu leta 451 vnovič obsojeni. Zbrani škofje so navdušeno klicali: »Naj se piše sveta Marija, mati božja. Kristus je Bog. Mi verujemo kakor Leon«. Od te dobe molijo katoliški kristijani: Sveta Marija, mati božja. Od tega časa molijo katoliški duhovniki pri altarju v veri: »In v Jezusa Kristusa, edinorojenega Sina božjega, kateri je iz Očeta rojen od vekomaj, Bog od Boga, luč od luči, pravi Bog od pravega Boga; rojen, ne vstvarjen, enega bitja z Očetom, po katerem je vse vstvarjeno. Kateri je zavoljo nas in zavoljo našega vzveličanja z nebes prišel in se je po sv. Duhu iz Marije device včlovečil in človek postal.«

Ker pa je Marija mati božja, koliko česčenje, spoštovanje in čislanje ji pač gre od naše strani! Koliko moč in oblast pa tudi ima pri svojem božjem Sinu Jezusu Kristusu! Da to materino oblast in veljavo vporablja nam v korist in srečo, je pač razvidno iz tega, da je kakor mati božja tako tudi naša mati. In to je Marija po novem, višjem redu, po katerem je Jezus Kristus naš brat. Saj se ne sramuje imenovati nas brate, kakor piše sv. apostol Pavel v listu do Hebrejcev. (Hebr. 2, 11). Marija je po nadnaravni rednosti druga, duhovna mati človeškega rodu, kakor je Eva prva, telesna mati. Na lesu sv. križa nam jo je Jezus izročil za mater in se je tako z nami očitno pobratil. »Poleg križa Jezusovega pa je stala njegova mati Marija. In ko je Jezus videl mater in učenca, katerega je ljubil, zraven stati, reče svoji materi: Žena glej, tvoj sin. Nato reče učencu: Glej, tvoja mati. In od tiste ure jo je vzel učenec k sebi«. (Jan. 19, 26. 27). O tem zadnjem sporočilu božjega Vzveličarja pripazuje vrli Stridovčan, sv. Hijeronim: »Te besede se morajo umeti v tem smislu, da je odrešenik sv. Janezu Marijo pokazal kot mater vseh vernikov, Mariji pa je v osebi sv. Janeza izročil vse vernike kot njene otroke«.

Jezus Kristus, ki se je sam tako rad imenoval Sina človekovega, češ, da se je dal v last vsemu človeškemu rodu, je s križa nagovoril svojo mater s splošnim imenom žena v znamenje, da se odslej ne sme smatrati izključno kot njegova mati. Prav tako tudi učenca Janeza ni imenoval z njegovim imenom, ker je ta v svoji osebi imel predstavljati celoto odrešenih vernikov. Vsak resničen kristijan je sin Marijin in vsaka resnična kristijanka je njena hči, tako je učil že demantni Origen. Znamenita je tudi tale okolnost. Po rešnji smrti Gospodovi je izgubila Marija svojega sina in je potrebovala namestnika, ki bi ji namesto sina kot pomočnik na strani stal. Je li pa tudi Janez že takrat izgubil svojo mater, da je tudi on potreboval matere? Nikakor ne.

Saloma, mati bratov Janeza in Jakoba, je bila osebno pričujoča, ko je Jezus s križa govoril svoji materi. Stala je celo blizu z Marijo Kleofovo in z drugimi svetimi ženami, katere bi bile pač rade sprejele Marijo v svoje varstvo, ko bi jo bil Jezus izročil njim. Ali se je mar zvestosrčni Salomi kratila materina pravica, ker je Jezus njenemu sinu Janezu dal sveto devico za mater? Ali ji je bil morebiti od sedaj ljubljeni sin odvzet? Nikakor ne. To je bila za Salomo še posebna tolažba in posebna čast. In tako je še vedno in bode po krščanskem svetu. Vrli krščanski materi je sladka tolažba in srčna radost, ako nad svojimi otroci opazuje nežno, prisrčno ljubezen in spoštovanje do nebeške matere Marije.

Bodimo torej in ostanimo, ljubljeni škofljani, zvesti sinovi in zveste hčere preljubeznive matere Marije. Marija, usmiljena mati, bode nam svojim otrokom vedno pomagala, kakor je v Kani za svate prosila svojega Sina s čudežnim vspehom. Pa tudi mi se moramo ravnati po njenem materinem opominu: »Vse, kar vam poreče, storite«. (Jan. 2, 5). Izpolnjevati moramo nauke njenega božjega Sinu, posnemati moramo njegovo življenje. Poslušati moramo tiste, kateri nas v njegovem imenu in z njegovo oblastjo učijo, vodijo in vladajo. Božji Vzveličar gotovo posluša prošnje in posredovanja svoje ljube matere. Saj je v feniškem mestu Tiru ozdravil bolnega paganskega otroka, čegar mati je polna žive vere pri njem pomoči prosila. Mnogobolj usliši Jezus svojo lastno mater, katera ni imela le najtrdnejše vere, temveč ima tudi najiskrenejšo ljubezen do njega; Jezus usliši, pravim, svojo mater, če kot mati za svoje otroke prosi pri njem, svojem vsemogočnem Sinu. Kličimo torej z otroškim zaupanjem k njej, dobri naši materi: S svojim Sinom nas spravi, svojemu Sinu nas priporoči, njegovi milosti nas izroči! Monstra te esse matrem! Kaži, da si naša mati!

3. Prosi za nas. Z neomajljivim upanjem smemo vzdihovati k trikrat blaženi devici, ker kot mati božja more uspešno za nas prositi, in kot milostna mati kristijanov gotovo tudi hoče. Marija, naša usmiljena mati, gotovo govori: »In ko bi tudi mati pozabila svojega otroka, te jaz vendar ne bom pozabila«. (Iz. 49, 15). In njen božji Sin njene prošnje izvršuje, kakor je Salomon zagotavljal svojo mater Betzabejo: »Zahtevaj moja mati, ker se ne spodobi, da bi tebe odvrčal in tebi kaj odrekel«. (III. Kralj. 2, 20). Da, Sin usliši svojo mater in Oče usliši svojega Sina. In to je lestvica grešnikova. To je zaslomba vsemu našemu upanju.

Vroči svoji prošnji »prosi za nas« dostavljamo še pohlevne besede »uboge grešnike«, ker smo namreč vsi grešniki in še prav revni grešniki, katerih nezmožnost za dobro in katerih zadolženje pred Bogom je veliko, in ker je Marija še posebej pribežališče grešnikov ter njihova zagovornica in zastopnica pri Bogu. Marija si neprestano prizadevuje grešnikom, kateri jo pomoči prosijo, zadobiti milost popolnega izpreobrnjenja in sprave z Bogom in tako jih vzveličati. Nešteti vzgledi pričajo neovržno, da je Marija mati, ljubeča in ljubljena, blagoslovljajoča in blagoslovljena. Kako tolažilna je vendar za nas katoličane misel, da je Marija naša zastopnica pri svojem božjem Sinu, in da je Jezus, naš sodnik, ob enem tudi naš zagovornik in zavetnik pri svojem nebeškem Očetu. (I. Jan. 2, 1; Rimlj. 8, 34). O naša priprošnjica, obrni svoje milostljive oči na nas! Prosi za nas uboge grešnike!

4. Zadnje besede čudežno lepega angeljskega pozdrava »sedaj in ob naši smrtni uri« so nastale najpozneje in prihajajo po splošnem mnenju od sinov sv. Frančiška serafskega.

Ta pristavek nas uči, da je Marija naša pomočnica v življenju in v smrti. Besedica sedaj pomenja, dokler živimo, dokler imamo čas milosti in usmiljenja božjega. Pomenja tudi, naj bi nam Marija pomogla sedaj, ravno v sedanji potrebi in stiski, v sedanji nesreči, v preteči nevarnosti. Marija, mati usmiljenega Samarijana, pomaga v življenju, kakor jo lavretanske litanije imenujejo pomoč kristijanov, tolažnico žalostnih. Varhinjo in zavetnico kristijanov se je pokazala Marija dne 7. oktobra 1571, ko je slavni sin cesarja Karola V., Ivan avstrijski, pri Lepantu dobil sijajno zmago nad Turki, vsled katere je sv. papež Pij V. (1566—1572) naslov pomoč kristijanov vsprejel v litanije in je ustanovil priljubljeni praznik sv. rožnega venca, katerega je papež Gregorij XIII. (1572—1585) zapovedal vsemu krščanstvu za prvo nedeljo meseca oktobra, in kateri se ravno sedanje dni po želji blagega papeža Leona XIII. prav svečano obhaja. Sicer pa praznuje sv. cerkev tudi patrocinij ali še poseben svetek varstva Marijinega drugo nedeljo v mesecu novembru, da bi svoje otroke nagnila k otroškemu češčenju in klicanju matere vedne pomoči.

Kakor v življenju nam pomaga Marija tudi ob naši smrtni uri. Telesna mati podvoji pa pomnoži svojo skrb za ljubega in dragega otroka, ako se nevarnost za-nj podvoji in poveča. Trenotek smrti pa je v vsem našem življenju najnevarnejši, ker je od nja odvisna cela večnost, srečna ali nesrečna; zato v tem hipu najbolj potrebujemo Marijine tolažbe in pomoči. Marija odpomore v tem odločilnem trenutku svojim častilcem, ker jim prosi potrpežljivosti v prenašanju trpljenja, jim prosi moči k srečnemu smrtnemu boju, k premaganju skušnjav ob zadnji uri, posebno pa pomoči in brambe zoper sile hudobnega duha, in jim pridobi veliko milost, da vredno prejmejo sv. zakramente za umirajoče. Da, celo velike grešnike po svoji materini priprošnji pripelje k Bogu, ako le hočejo sodelovati z milostjo božjo, katere jim izprosi in katera je neizogibno potrebna v dosego večnega življenja.

Zatorej ljubljene Lavantinci, služimo Mariji zvesto in marljivo v življenju, da nam bode pomagala v smrti. Najboljša priprava na dobro, srečno smrt je angeljevo pozdravljenje, ako je prav molimo. Gotovo molimo mi vsi prav pogosto Češčeno Marijo, tako da število opravljenih molitve znaša tisoče in tisoče. Ko bi se vselej ne le iz naših ust, marveč tudi iz našega srca dvigala k Mariji prošnja »Sveta Marija mati božja prosi za nas uboge grešnike sedaj in ob naši smrtni uri«, moremo li potem misliti, da bi se Marija v nebesih mogla ustavljati tej prošnji, katero tako neprestano pošiljamo in obračamo do nje? Katoliški kristijan, ki pogosto in prav moli »Prosi za mene ubovega grešnika sedaj in ob moji smrtni uri«, pač ne more nesrečno umreti. Mirno in zaupno sme pričakovati smrtne ure; on ne bode pogrešal v tem prevažnem trenutku Marijinega varstva. Ko mu bode oko umiralo in jezik govoril zadnjo Češčeno Marijo, tedaj se bode izkazala Marija zvesto mater in bode nevidno stala pri njegovi smrtni postelji, kakor je stala pod križem svojega umirajočega sina. In ona, vrata

nebeška, ga bode spremljala v nebesa in mu bode po tem revnem življenju pokazala Jezusa, blagoslovljeni sad svojega telesa. O dobrotljiva, o milostljiva, o sladka devica, izprosi nam ob koncu našega življenja milost vseh milostij, da se ločimo v miru, ko so naše oči videle vzveličanje! Ne daj, da se pogubimo, ne zavoljo nas, ampak zavoljo Onega, ki nas je vstvaril in odrešil, ker v tej nizki stvari je podoba Onega, ki vlada nebesa in je odrešil svet!

* * *

Blaženo in milo molitev Češčeno Marijo sklepamo s hebrejsko besedo Amen, katera pomenja toliko, kolikor bo di ali izgodi se. Ta Amen je, bi rekel, slovo od Marije, pa je ponovitev in potrditev cele molitve. S to sklepno besedico prosimo milostnega uslišenja svoje molitve. In zanesljivo smemo od Marije pričakovati uslišenja svoje prošnje, ako v življenju radi slušamo njen glas, ako zvesto posnemamo njeno krepostno življenje, pa jo otroško ljubimo in častimo.

Da in Amen vam povem, preljubi moji škofljani, Marija bo uslišala naše prošnje in naše vzdihljaje, če ji ostanemo zvesti in vestni otroci, ki radi molijo Očenaš, angelj Gospodov, sv. rožni venec, zlasti sedaj v sv. postnem času, v času molitve in premišljevanja, pokore in poboljšanja. O kako svete in častitljive so vendar vse te molitve! Ako molimo Očenaš, molimo za božjim Vzveličarjem. Ako molimo Češčeno Marijo, molimo za svetim Duhom, in odzdravljamo po Mariji Bogu, kakor nas On v tej molitvi po Mariji pozdravlja. Ako molimo sv. rožni venec, molimo za apostolskim redovnikom sv. Dominikom in za premnogimi svetniki in svetnicami.

V Kristusu dragi mi duhovni bratje in sinovi, veselje moje in moj venec! Častimo pred vsemi mi prav prirčno Marijo, s katero smemo klicati: Fecit nobis magna, qui potens est. Velike reči nam je storil Gospod, da nas je poklical v sv. duhovski stan, v katerem se po izredni oblasti, da spreminjamo kruh in vino v meso in kri Jezusovo, udeležujemo tako rekoč materinstva božjega. Zares, spoštovanja vredna je čast duhovnikov, naglaša sv. Avgustin, ker se v njihovih rokah Sin božji včloveči, kakor v telesu device Marije. Mi duhovniki moramo Jezusa v tabernakelju moliti, kakor ga je Marija molila v jaslicah, in moramo z vso spoštljivostjo in pobožnostjo služiti sv. mešo, ki je bistveno daritev na križu, pri kateri je bila navzoča Marija. Poleg križa Jezusovega je stala njegova mati. (Jan. 19, 25). Mi duhovniki moramo ljubiti kraljico apostolov in hvaliti mater večnega velikega duhovna, pastirja in škofa naših duš, kakor sv. Peter, prvak apostolov, imenuje Jezusa Kristusa. (I. Petr. 2, 25).

Častite in hvalite tudi vi, Bogu posvečeni redovniki, in ve, Bogu udane redovnice, prav skrbno in nežno kraljico brez madeža izvirnega greha spočeto, devic devico, najčistejšo in najsvetejšo pa najpokornejšo in najponižnejšo mater. In ona bode vaša mogočna zavetnica v življenju in v smrti. — Častite in slavite nadalje vi, krščanski očetje in krščanske matere, Marijo, mater svojega odrešenika, pa molite skupno s svojimi otroki in z drugo družino angelj Gospodov, sv. rožni venec, kateri vam bodi, kar je brevijarij nam duhovnikom, vsakdanja molitev. In Jezus bode prebival v vaši sredi, ker

se močno veseli češčenja in hvaljenja, katero izkazuje njegovi materi. Pozdravljajte Marijo, in tudi mati božja vam bode rada odzdravljala s tolažbami in z dobrotami. — Častite in posnemajte vi, krščanski posli, deklo Gospodovo, in Jezus, njen božji Sin, se bode oziral na vašo nizkost in vas bode blagoslovil sedaj na svetu in nekdanj povišal v nebesih. — Častite in nasledujte vi, krščanski delavci, deviško nevesto revnega pa pravičnega tesarja nazareškega, sv. Jožefa. In ta dva sveta delavca, Marija in Jožef, bodeta vašim naporom, skrbem in dejanjem izprosila blagoslova, ki bode zanesljiv porok večnega, nebeškega blagoslova. — Da, kakor je zdavna sv. Avgustin molil, tako hočemo tudi mi moliti in klicati: »Sveta Marija, pomagaj vzdihajočim, krepčaj malosrčne, tolaži žalostne, prosi za ljudstvo, za duhovščino, za pobožni ženski spol, naj čutijo tvojo pomoč vsi, ki se te s častjo spominjajo.«

Tolažilno je, kar nam sv. Pismo najnazadnje poroča o Mariji, to je namreč njena molitev v sredi med apostoli, učenci in ženami, torej v sredi prve krščanske občine. (Dej. apost. 1, 14). To njeno zadnje opravilo še ni nehalo. Marija je še vedno nadaljuje in je bode nadaljevala, dokler bode živel kakov otrok vojskujoče se cerkve na zemlji. V trdnem zaupanju na to njeno sveto opravilo priporočajte, predragi v Gospodu, Marijini priprošnji našega sv. očeta Leona XIII., da jih Gospod Bog ohrani, živi in osrečuje na zemlji, ter jih ne da v roke njihovim sovražnikom.¹⁾ (Ps. 40, 2). — Priporočajte priprošnji kraljice nebes in zemlje našega predobrega svetlega cesarja, da jim, kakor moli sv. cerkev, podeli Gospod Bog za prisednico prestolja modrost, s katero naj njim izročeno ljudstvo vodijo v vsej pravičnosti in svetosti Bogu na čast, nam pa v večni mir. — Priporočajte materi božjega pastirja mene, svojega nadpastirja, da vse, čez katere sem postavljen, z besedo in dejanjem k dobremu vodim in tako nekdanj s čredo, mi izročeno, dosežem večno življenje.

K sklepu svojega Marijinega pastirskega lista pa izrekam odkritosrčno zahvalo vsem škofljanom za dosedanje dokaze udanosti in ljubezni, poslušnosti in spoštovanja. V šestih letih svojih apostolskih obiskovanj sem lani prvokrat obhodil vso razsežno škofljo. Na teh potovanjih, ki pač niso prijetni izleti, marveč so dela polni obiski, ste me povsodi vsprejemali s toliko udanostjo in prijaznostjo, da so mi vedno silile v spomin besede sv. Pavla: »Bratje, vi veste, da sem vam v slabosti mesa oznanjeval evangelj; pa pri skušnjavi, ki je bila za vas v mojem mesu, me niste zaničevali in me niste zavrgli; **marveč ste me vsprejeli kakor angelja božjega, kakor Jezusa Kristusa.**« (Gal. 4, 13. 14). Za to nenavadno ljubeznivost se zahvaljujem pastirjem in ovčicam ter vse izročam božjemu varstvu svete Družine Jezusa, Marije in Jožefa, proseč nebeškega Očeta, naj vsem podeli bogato plačilo, katere je obljubljenost tistim, ki spoštujejo očeta in mater.

¹⁾ Kakor so bili papež Pij IX., tako so tudi Leon XIII. iskren častilec Marijin. V svojih pesnih kaj radi slavijo mater božjo. Tako pojo med ostalim:

Auri dulce melos dicere: Mater Ave!
Dicere dulce melos: O pia mater Ave!

(Primeri Schwerdt, Papst Leo XIII. Str. 107).

Bodi torej na materino priprošnjo mogočne device Marije in na očetovsko pripomoč sv. očaka Jožefa »milost našega Gospoda Jezusa Kristusa in ljubezen božja in deležnost sv. Duha z vami vsemi. Amen.« (II. Kor. 13, 13).

V **Mariboru**, na praznik sv. Družine nazareške, dne 26. januarija 1896.

✠ **Mihael,**
knezoškof.

Postna postava

za leto 1896.

S pogledom na razmere sedanjega časa podelim vam, predragi v Gospodu, s privoljenjem svetega Očeta, Rimskega papeža, vse tiste olajšave tretje cerkvene zapovedi, katere so vam bile že pretekla leta podeljene.

I. Postni dnevi, v katerih se smete na dan le enkrat nasititi, so ti le:

1. Vsi dnevi štiridesetdanskega posta, tudi zapovedani prazniki, izvun nedelj.
2. Vsaka sreda, vsaki petek in vsaka sobota v kvatrih.
3. Vsaka sreda in vsaki petek v adventu. Ta post je namesto nekdanjega posta ob biljah pred prazniki sv. apostolov.
4. Bilje ali dnevi pred Duhovim (Binkoštni), pred Petrovim in Pavlovim, pred vnebovzetjem deviške matere Marije, pred vsemi Svetniki, pred brezmadežnim spočetjem Marije in pred Božičem.

II. Zavživanje mesenih jedij je prepovedano:

1. Vsaki petek celega leta.
2. Vsako kvaterno sredo in soboto.
3. Na pepelnico in v treh poslednjih dneh Velikega tedna.
4. Ob vseh zgoraj naštetih biljah, to je pred Duhovim, Petrovim in Pavlovim, pred veliko Gospojnico, vsemi Svetniki, brezmadežnim spočetjem Marije in pred Božičem.

III. Kar zadeva olajšavo, velja nastopna določba, in sicer:

1. Za vso škofijo. Kadar se praznuje zapovedan praznik ob dnevu, ob katerem je mesojeja prepovedana, postavim ob petku, sme se uživati meso, pa ne da bi bila dolžnost, poprejšnji dan se zdržati mesa.
2. Za posamezne kraje. Kjer se ob petkih ali drugih takih dnevih, ob katerih je prepovedana mesojeja, vrši sejem, in se zbira veliko ljudstva, je dovoljeno, na ta sejmovi dan uživati meso.
3. Za posamezne osebe.
 - a) Mesene jedi smejo vse dni med letom, izvzemši pepelnico, tri zadnje dni Velikega tedna in biljo pred Duhovim in Božičem, uživati delavci v rudokopih, rokodelci v tovarnah ali fabrikah, popotniki, kateri jedó v gostilnicah in krčmah; pa tudi taki, ki n. pr. v mestih in trgih in podrugod navadno v gostilnico na hrano hodijo.
 - b) Vse dni med letom, izvzet je le Veliki petek, smejo mesene jedi zavživati kondukerji na železnicah in tudi vsi tisti, kateri potujejo z železnico in so prisiljeni po gostilnah na železniških postajah jemati hrano. Jednako pravico imajo bolniki v toplicah, na slatinah ali v drugih zdravilstvenih zavodih s svojimi domačimi in strežniki vred. Toda ta polajšava ne velja za take osebe, katere hodijo le za kratek čas v toplice ali v take kraje razveseljevanja.
 - c) Vse dni med letom smejo mesene jedi uživati taki reveži, kateri si vsled velikega siromaštva ne morejo v jedih izbirati in so prisiljeni jesti, karkoli se jim daruje. Ako pa dobijo postne jedi za milošnjo, ne smejo uživati nepostnih. Sploh pa smejo vse osebe, katere morajo služiti ali prebivati pri takih ljudeh, ki nikoli ne stavljajo postnih jedij na mizo, smejo, pravim, jemati mesene jedi, samo ne na Veliki petek, če je le nekoliko mogoče.

4. Za vse postne dni med letom in tudi za ves štiridesetdanski post z nedeljami vred je ostro prepovedano, pri enem in tistem obedu zavživati ribe in mesene jedi. To velja tudi za tiste, ki vsled starosti, bolezni, težkega dela itd. niso dolžni, postiti se.

5. Pomniti je dobro, da morajo vsi tisti, ki uživajo meso ob polajšanih dneh, vsak takošen dan, kakor tudi ob vseh sobotah med letom pobožno moliti trikrat »Oče naš« in trikrat »Češčena si Marija« in »Vero apostolsko« v čast bridkega trpljenja našega Gospoda Jezusa Kristusa. Kjer je več ljudij pri mizi, opravlja se naj ta molitev glasno in vzajemno. Posebič še v Gospodu opominjam vse tiste, ki se bodo posluževali postne polajšave, da o postnih dneh tem obilnejše opravljajo dobra dela krščanskega usmiljenja, da radodarno delijo ubogim preostanke svoje mize ali pa to, kar sami sebi pritrčajo.

Namesto masla sme se rabiti mesena začimba (ali špeh) ob vseh navadnih petkih med letom, izvzeti so le kvaterni petki in Veliki petek.

Bolnikom za nekoliko časa še bolj polajšati post, za to pooblašča dušne pastirje in spovednike. Kdor pa želi za dolgo časa ali za vselej oproščen biti postne postave, mora se do Mene obrniti s prošnjo, katero naj podpirajo polnovečerni razlogi.

Milost sv. Duha bodi pa z vami, da bodete mogli v duhu ljubezni, pokorščine in zatajevanja samega sebe vestno izpolnjevati postno postavo. Ki pa bodo izpolnjevali to pravilo, mir črez nje in usmiljenje božje. (Gal. 6, 16).

V Mariboru, dne 26. januarija 1896.

† **Mihael,**
knezoškof.

Opomba. Predstoječi pastirski list s postno postavo vred naj se v vsaki farni cerkvi na tretjo predpostno (kvinkvagesimo) ter na prvo in drugo postno nedeljo s prižnice bere vernemu ljudstvu. Med letom pa se mora še vsaki post posebič oznaniti poprejšnjo nedeljo.